

■ БУХГАЛТЕРІЯ: ■ ■ БЮДЖЕТ ■

№ 17 (453)

травень 2023 року

**ПЕРЕМОГА
ЗА НАМИ!
ВСЕ БУДЕ
УКРАЇНА!**

Код передплатника для консультацій у травні 2023 року – 1956

СТРІЧКА НОВИН 3**ДОКУМЕНТИ ТА КОМЕНТАРИ***Нормативно-правові акти***Оплата праці***Ольга Вітковська***Працівники держорганів та ОМС: підвищено оклади тим, хто працює в зонах активних та можливих бойових дій** 6

(коментар до постанови КМУ «Деякі питання оплати праці працівників державних органів та органів місцевого самоврядування під час воєнного стану» від 25.04.2023 р. № 391)

СТАТТІ**Спорт***Оксана Левченко***Надбавка за вислугу років та щорічна грошова винагорода в закладах фізкультури та спорту: останні зміни та нюанси** 10

У матеріалі розглянемо останні зміни щодо виплати надбавки за вислугу років та щорічної грошової винагороди за сумлінну працю в закладах фізичної культури та спорту. Крім того, надамо відповіді на запитання з цієї теми, які надходили до редакції газети.

Лікарняні*Людмила Балла***Помилка в сумі допомоги з тимчасової непрацездатності: що робити?** 12

У статті розглянемо порядок дій, якщо після подання заяви-розрахунку ви виявили помилку, внаслідок якої отримали більшу, ніж потрібно, суму допомоги з тимчасової непрацездатності або недоотримали потрібну суму.

(листи ПФУ від 01.03.2023 р. № 2800-030401-8/10294 та від 09.03.2023 р. № 2800-030401-8/12042)

Місьцеве самоврядування*Людмила Линник***Повінь і загроза підтоплення населених пунктів: пора заглянути до матрезерву** 17

Наразі Україна переживає чимало випробувань. До пошкоджень на водосховищах внаслідок воєнних дій додалися ще й погодні умови. Дощова погода триває, а з нею і загроза підтоплення в низці областей. Тож органи місцевого самоврядування мають подбати про наявність протипаводкових заходів та засобів їх виконання. Як правило, для більшості

з них це не новина і вони завжди мають на такі випадки матрезерв. Про його утворення і використання нагадаємо в цій статті.

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК**Заклади освіти***Ольга Малишева***Педагогічний працівник не прийшов на засідання атестаційної комісії: які дії?** 21

Вчитель санаторної школи має намір звільнитися в липні 2023 року. У квітні 2023 року треба було проходити чергову атестацію. Керівник подав його документи на атестацію, яка проводилася в органі вищого рівня (Департаменті науки і освіти). За графіком засідання відбулося 06.04.2023 р., але вчитель не з'явився на атестацію. Як оплачувати йому зарплату з 06.04.2023 р.?

Екоподаток*Олена Лозова***Екологічний податок: як отримати пільгу під час війни** 23

Наш комунальний заклад (розташований у м. Харкові) цікавиться порядком застосування пільги, передбаченої п.п. 69.16 підрозд. 10 розд. XX «Перехідні положення» ПКУ, щодо сплати екологічного податку, а саме:

- 1) чи треба було подавати декларацію з екоподатку у 2022 році та, відповідно, сплачувати його?
- 2) чи треба подавати декларацію з цього податку за I квартал 2023 року?

Бухоблік*Алла Головка, Любов Крута***Суспільно корисні роботи в умовах воєнного стану: оплата та відображення в бухобліку** 25

У центр надання соціальних послуг прийнято на роботу соціального робітника, направлено від центру зайнятості як безробітного на суспільно корисні роботи в умовах воєнного стану (зазначені види робіт визначено військовим командуванням). Фінансування здійснює центр зайнятості. Як оформлювати такого працівника? Чи є обмеження в розмірі його зарплати? Як відобразити в бухобліку?

(лист ДКСУ від 04.04.2023 р. № 15-12-12/5762)

Оплата праці*Алла Головка***Індексація зарплати, що склалася до 01.01.2023 р.: виплачувати чи ні?** 30

Чи треба у 2023 році виплачувати суму індексації зарплати, яка склалася на 01.01.2023 р.?

(листи Мінекономіки від 21.02.2023 р. № 4707-05/7400-07 та Мінсоцполітики від 02.05.2023 р. № 11/0/215-23)

ПЕРЕДПЛАТНИКА для консультацій
У ТРАВНІ 2023 РОКУ**1956**

Головний редактор
Вітковська О. М.

Засновник і видавець газети
ТОВ «Видавнича група «АС»

Редакція:
а/с 110, м. Київ, 03186
тел.: +38 (067) 574-60-03

Електронна пошта:
bb@ibuhgalter.net
сайт: www.ibuhgalter.net

Електронна версія:
www.ibuhgalter.net

Відділ передплати:
тел. 0 800 300 395

Рестраційне свідоцтво:
КВ №20040-9840Р від 01.07.2013 р.

Передплатний індекс:
українська мова **68905**

Ціна договірна

Періодичність виходу: 4 рази на місяць

© ТОВ «Видавнича група «АС»

Повне або часткове
відтворення авторських матеріалів,
розміщених у газеті
«Бухгалтерія: бюджет», допускається
тільки з письмового дозволу
ТОВ «Видавнича група «АС»

ДІЮ КОВІДНОГО КАРАНТИНУ ПРОДОВЖЕНО ДО 30.06.2023 Р.

Постановою КМУ від 25.04.2023 р. № 383 дію ковідного карантину продовжено до 30.06.2023 р.

Отже, і надалі:

- роботодавець має право вводити/продовжувати **простій** на період оголошення карантину (ч. 1 ст. 34 та ч. 1 ст. 113 Кодексу законів про працю України від 10.12.1971 р.);

- працівник має право взяти/продовжити **карантинну відпустку без збереження зарплати** (ст. 26 Закону України «Про відпустки» від 15.11.1996 р. № 504/96-ВР);

- потрібно виплачувати **«карантинні» доплати** працівникам, зокрема, закладів соцзахисту відповідно до постанови КМУ від 29.04.2020 р. № 375 (докладно див. у газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 20/2020, с. 10);

- потрібно виплачувати **«карантинну» доплату медичним працівникам** закладів освіти відповідно до постанови КМУ від 03.02.2021 р. № 67. Нагадаємо: питання виплати доплати в період канікул ми розглядали в газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 7/2021, с. 11 та № 17–18/2021, с. 10;

- **заборонено** на період карантину здійснення розпорядниками (одержувачами) бюджетних коштів **попередньої оплати** товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти, а Державній казначейській службі — здійснення відповідних платежів, крім випадків, передбачених п. 15¹ постанови КМУ від 22.07.2020 р. № 641. Зокрема, у переліку є окремі специфічні товари, роботи та послуги, попередня оплата за які дозволена від 70 до 100%.

Постанова № 383 набрала чинності **27.04.2023 р.**

ВОЄННИЙ СТАН ПРОДОВЖЕНО ДО 18.08.2023 Р.

Указом Президента України строк дії воєнного стану в Україні продовжено на 90 діб, тобто до **18.08.2023 р.**

Це значить, що в цей період:

- застосовується Закон України «Про організацію **трудових відносин** в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 р. № 2136-ІХ. Останні зміни до цього документа ми розглядали в газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 28/2022, с. 17. Зокрема, надається відпустка без збереження зарплати на період воєнного стану, діють особливі правила надання відпусток, а також немає святкових і неробочих днів. Нагадаємо,

що ми здогадувалися, що воєнний стан буде продовжено, тому в газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 3/2023, с. 20 навели норми робочого часу та іншу інформацію з урахуванням того, що діє воєнний стан;

- відсутня відповідальність за порушення в **нарахуванні, сплаті та звітуванні щодо ЄСВ**;

- **закупівлі** здійснюються відповідно до *Особливостей, затверджених постановою КМУ від 12.10.2022 р. № 1178*. Норми цього документа ми розглядали в газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 39/2022, с. 11 та № 42/2022, с. 31.

РОЗШИРЕНО ПЕРЕЛІК ВИДАТКІВ, ЯКІ МОЖНА ЗДІЙСНЮВАТИ В ДРУГУ ЧЕРГУ

Постановою КМУ від 18.04.2023 р. № 335 внесено зміни до Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану, затвердженого постановою КМУ від 09.06.2021 р. № 590.

Гранти За видатками загального та спеціального фонду дозволено в другу чергу здійснювати видатки на **надання грантів для створення або розвитку бізнесу**.

ПКД За видатками **спеціального** фонду дозволено в другу чергу здійснювати видатки на:

- виготовлення проектної (проектно-кошторисної) документації, нове будівництво, реконструкцію, капітальний ре-

монт пошкоджених або знищених внаслідок збройної агресії об'єктів критичної інфраструктури та житлового призначення;

- виготовлення проектної (проектно-кошторисної) документації на нове будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури, необхідних для створення та функціонування індустріального парку, включеного до Реєстру індустріальних (промислових) парків, що розміщуються за його межами; фінансове забезпечення експериментального проекту з будівництва, ремонту та інших інженерно-технічних заходів із захисту об'єктів.

Постанова № 335 набрала чинності **20.04.2023 р.**

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЗА ЯКИМИ БУДЕ ЗДІЙСНЮВАТИСЬ ЗОВНІШНЄ ОЦІНЮВАННЯ ВИКОНАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ГОЛОВНИМ БУХГАЛТЕРОМ: МІНФІН ВНІС ПЕВНІ УТОЧНЕННЯ

Мінфін наказом від 06.04.2023 р. № 174 вніс зміни до п. 9 Порядку проведення оцінки виконання головним бухгалтером бюджетної установи своїх повноважень, затвердженого наказом МФУ від 01.12.2011 р. № 1537 (далі — Порядок № 1537), **виклавши його в новій редакції**:

«9. Для отримання результатів зовнішнього оцінювання Комісія Державної казначейської служби України в межах повноважень органів Казначейства визначає та затверджує перелік питань, за якими буде здійснюватися зовнішнє оцінювання (далі — Перелік питань).

Перелік питань формується з огляду на повноваження головного бухгалтера та завдання бухгалтерської служби, визначені Типовим положенням.

Кожному питанню присвоюється однакова кількість балів».

Загалом, змін немає. Просто раніше в п. 9 Порядку № 1537 зазначався перелік певних напрямів діяльності, щодо яких можуть бути питання для зовнішнього оцінювання. Наразі цей **перелік прибранили**.

Наказ № 174 набирає чинності з дня офіційного опублікування (на момент підготовки номера не опубліковано).

ЗБІЛЬШЕНО СТРОКИ ЗБЕРІГАННЯ «ПОДАТКОВИХ» ДОКУМЕНТІВ: ТЕПЕР 1825 ДНІВ

Ще 20 березня 2023 року було ухвалено Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо імплементації міжнародного стандарту автоматичного обміну інформацією про фінансові рахунки» від 20.03.2023 р. № 2970-IX. Ним внесено зміни до п. 44.3 Податкового кодексу України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (далі — ПКУ) щодо збільшення мінімального строку збері-

гання документів. І ось нарешті його підписано Президентом та опубліковано. Отже, платники податків зобов'язані забезпечити зберігання документів та інформації, визначених п. 44.1 ПКУ, а також документів, пов'язаних із виконанням вимог законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, протягом визначених законодавством строків, але не менше:

Документи	Мінімальний строк зберігання, днів
Документи та інформація, необхідні для здійснення податкового контролю відповідно до ст. 39 і 39 ² ПКУ (трансфертне ціноутворення та контрольовані іноземні компанії)	2555
Первинні документи, реєстри бухобліку, фінзвітність, інші документи, пов'язані з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством, що складаються особами, визначеними п. 133.1 ПКУ (йдеться про платників податку на прибуток), п.п. 133.2.2 ПКУ (йдеться про нерезидентів) та п. 133.4 ПКУ (йдеться про неприбуткові підприємства), а також юрособами, які обрали спрощену систему оподаткування, за винятком документів, до яких застосовується більш тривалий строк зберігання згідно з п.п. 44.3.1 ПКУ (тобто 2555 днів)	1825
Інші документи, на які не поширюються вимоги пп. 44.3.1 та 44.3.2 ПКУ	
Документи, пов'язані з виконанням вимог іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, включаючи дозвільні документи	1095

Строки зберігання документів та інформації розраховуються з дня подання податкової звітності чи іншої звітності, передбаченої ПКУ, для складення якої використовуються зазначені документи та/або інформація, а в разі її неподання — з передбаченого ПКУ граничного строку подання такої звітності, а для документів, пов'язаних з виконанням вимог іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, — з дня здійснення відповідної господарської операції (для відповідних дозвільних документів — з дня завершення строку їх дії).

У разі ліквідації платника податків документи за період діяльності платника податків не менш як 1825 днів (2555 днів), що передували даті ліквідації платника податків, у встановленому законодавством порядку передаються до архіву.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Передбачені строки зберігання документів та інформації **продовжуються на період зупинення відліку строку давності** у випадках, передбачених п. 102.3 ПКУ.

Втім, нагадаємо також, що згідно з п. 102.9 ПКУ на період воєнного стану **зупиняється перебіг строків**, ви-

значених ПКУ, іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, крім випадків, передбачених ПКУ. Також п.п. 69.9 підрозд. 10 розд. XX ПКУ на період воєнного стану зупиняє перебіг строків, визначених податковим та іншим підконтрольним податківцям законодавством (і серед винятків, зазначених у цій нормі, немає п. 44.3 ПКУ). Отже, строки зберігання документів **продовжують на період воєнного стану**.

Застосування Пунктом 4 розд. II Закону № 2970 встановлено, що нові вимоги щодо 1825-денного мінімального строку зберігання документів **застосовуються до документів, які розроблено:**

- до дня набрання чинності цим Законом, строк зберігання яких не закінчився на день набрання чинності цим Законом;
- починаючи з дня набрання чинності цим Законом;
- особою, стосовно якої на день набрання чинності цим Законом розпочато, але не завершено процедуру припинення (ліквідації);
- особою, стосовно якої прийнято рішення про ліквідацію після набрання чинності цим Законом.

Закон № 2970 набрав чинності **28.04.2022 р.**

СУБВЕНЦІЯ НА ОБЛАШТУВАННЯ БЕЗПЕЧНИХ УМОВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Постановою КМУ від 28.04.2023 р. № 419 затверджено Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на облаштування безпечних умов у закладах загальної середньої освіти.

Головним розпорядником субвенції є МОН. Розпорядники субвенції за місцевими бюджетами визначаються рішеннями про такі бюджети відповідно до законодавства.

Субвенція спрямовується виключно на реалізацію проєктів, пов'язаних із будівництвом, реконструкцією, реставрацією та капітальним ремонтом захисних споруд цивільного захисту в закладах загальної середньої освіти (зокрема виготовлення проєктної (проєктно-кошторисної) документації в разі її відсутності) відповідно до вимог ДБН В.2.2.5-97 «Захисні споруди цивільного захисту», Порядку створення, утримання фонду захисних споруд

цивільного захисту, виключення таких споруд із фонду та ведення його обліку, затвердженого постановою КМУ від 10.03.2017 р. № 138, та наказу МВС «Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту» від 09.07.2018 р. № 579.

Постанова № 419 набирає чинності з дня офіційного опублікування (на момент підготовки номера не опубліковано).

ВІЙСЬКОВО-ТРАНСПОРТНИЙ ОBOB'ЯЗОК: УТОЧНЕННЯ

Постановою КМУ від 21.04.2023 р. № 373 внесено зміни до п. 13 Положення про військово-транспортний обов'язок, затвердженого постановою КМУ від 28.12.2000 р. № 1921.

Уточнено, що для забезпечення ведення терцентрами комплектування та соціальної підтримки (ТЦК та СП) та органами військового управління військового обліку транспортних засобів і техніки органи Державної служби з безпеки на транспорті, інспекцій державного технічного нагляду місцевих держадміністрацій подають до ТЦК та СП інформацію про реєстрацію (перереєстрацію), зміну реєстраційних даних та зняття з обліку транспортних засобів і техніки на території відповідних адміністративно-територіальних одиниць. Як і раніше, зазначена інформація по-

дається щороку не пізніше 20 червня та 20 грудня або протягом п'яти робочих днів з дати надходження відповідних запитів ТЦК та СП.

Також додано таку вимогу: інформація про реєстрацію (перереєстрацію) та зняття з обліку транспортних засобів, які перебувають у власності підприємств, установ та організацій і можуть бути призначені для задоволення потреб Збройних Сил та інших військових формувань в особливий період, подається до ТЦК та СП територіальними органами з надання сервісних послуг МВС щокварталу та протягом п'яти робочих днів з дати надходження відповідних запитів від таких центрів.

Постанова № 373 набрала чинності **27.04.2023 р.**

В УКРАЇНІ ЗАПУЩЕНО ПРОЦЕС ДЕРУСИФІКАЦІЇ: ЯКІ ЗАХОДИ ПЕРЕДБАЧАЮТЬСЯ?

27.04.2023 р. оприлюднено Закон України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімів» від 21.03.2023 р. № 3005-ІХ (далі — Закон № 3005). Таким чином, у додаток до декомунізації в нашій державі розпочинається **процес дерусифікації**.

Відповідно до ст. 3 Закону № 3005 російська імперська політика, визначення якої наведено в п. 2 ч. 1 ст. 2 цього Закону, визнається злочинною та засуджується. Виготовлення, поширення, а також публічне використання символіки російської імперської політики (див. п. 4 ч. 1 ст. 2 Закону № 3005) в Україні забороняються, крім випадків, передбачених ч. 2 ст. 5 Закону № 3005. Якщо коротко, то згадки і відображення такої символіки можливі лише в історичних та автентичних документах і речах, створених до набрання чинності цим Законом і які зберігаються у відповідному порядку і місцях.

А в публічному просторі України планується позбавитись усіх атрибутів, пов'язаних з будь-якими згадками

чи натяками на російське, починаючи з часів Російського царства, Російської імперії, всіх видів державності в Росії та сучасної РФ: пам'ятні знаки мають бути демонтовані, а особливо цінні за рішеннями місцевих рад чи військових адміністрацій переміщені в музеї; перейменуванню підлягають назви об'єктів благоустрою (вулиці, сквери, площі тощо) та інші об'єкти і навіть населені пункти. При цьому йдеться не лише про назви, що містять прив'язку до Росії, а і умовно російські назви (наприклад, Южне, Южноукраїнка, Северодонець, Олександрівська, Первомайська і т.п.).

На проведення відповідних заходів у межах компетенції органи місцевого самоврядування та військові адміністрації мають півроку з дня набрання чинності Законом № 3005. Щодо перейменування населених пунктів ці органи мають півроку на проведення консультацій з населенням та подачу пропозицій ВРУ, яка своєю чергою матиме ще три місяці на їх розгляд.

Закон № 3005 набирає чинності **27.07.2023 р.**

ГІДРОТЕХНІЧНІ СПОРУДИ ОРЕНДАРЯМ ВОДНИХ ОБ'ЄКТІВ ПЕРЕДАВАТИМУТЬСЯ В КОРИСТУВАННЯ БЕЗ АУКЦІОНУ: ПРИЙНЯТО ЗАКОН

Прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення державного регулювання в галузі рибного господарства, збереження та раціонального використання водних біоресурсів та сфері аквакультури» № 2989-ІХ.

Ним з-поміж іншого внесено зміни до Закону України «Про аквакультуру» від 18.09.2012 р. № 5293-VI (далі — Закон про аквакультуру) та доповнено його новою ст. 14¹ щодо особливостей надання гідротехнічних споруд (земляні гре-

блі та дамби, водозабірні споруди, повеневі водоскиди, донні водовипуски, водопостачальні, скидні та рибозбирноосушувальні канали, рибовловлювачі, камери облову, причали, водоскиди, бистротоки, перепади, перегороджувальні рибозахисні та інші споруди, що є інженерними спорудами) для цілей аквакультури (тобто рибництва) у користування на умовах оренди.

Зокрема, відповідно до ч. 1 вищезгаданої статті фізичні та юридичні особи, які **орендують** рибогоспо-

дарські водні об'єкти та земельні ділянки в комплексі з розташованими на них водними об'єктами, вправі набувати на неконкурентних засадах, без проведення аукціону, право користування на умовах оренди гідротехнічними спорудами для цілей аквакультури, земельними ділянками, на яких розміщені такі споруди, які розташовані на цих водних об'єктах та перебувають у державній або ко-

мунальній власності чи власник яких невідомий або його неможливо встановити на підставі даних, документів та/або інформації з відповідних державних реєстрів.

У зв'язку з цим ст. 14¹ Закону про аквакультуру визначено повноваження органів місцевого самоврядування і порядок передачі таких об'єктів в оренду та їх обліку.

Закон № 2989 набрав чинності 28.04.2023 р.

ВИДАТКИ НА ЗАРПЛАТУ ПРАЦІВНИКІВ МІСЦЕВИХ ДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ З МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ: ЗА ЯКИХ ОБСТАВИН?

Постановою КМУ від 25.04.2023 р. № 392 доповнено новим абзацом постанову КМУ від 09.11.2016 р. № 787 та встановлено, що в умовах воєнного стану місцеві держадміністрації, працівники яких безпосередньо виконують обов'язки та завдання на територіях, де ведуться активні бойові дії, згідно з переліком, затвердженим Мінреінтеграції, можуть отримувати додаткові кошти з місцевих бюджетів на оплату праці працівників для здійснення ними делегованих відповідно до закону повноважень органів місцевого самоврядування до 100% затвердженого в держбюджеті на відповідний рік фонду оплати праці працівників місцевих державних адміністрацій.

Зважаючи на те, що Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. № 280-ВР делегування повноважень місцевим держадміністраціям передбачено лише для районних та обласних рад, припускаємо, що йдеться саме про цю категорію рад та, відповідно, районні та обласні бюджети.

Для мирного часу за виконання делегованих повноважень постановою № 787 передбачене аналогічне фінансування, але в розмірі до 50%. Тож загалом норма не нова.

Постанова № 392 набрала чинності 28.04.2023 р.

 Оплата праці

ПРАЦІВНИКИ ДЕРЖОРГАНІВ ТА ОМС: ПІДВИЩЕНО ОКЛАДИ ТИМ, ХТО ПРАЦЮЄ В ЗОНАХ АКТИВНИХ ТА МОЖЛИВИХ БОЙОВИХ ДІЙ

Ольга Вітківська,
головний редактор газети «Бухгалтерія: бюджет»

(коментар до постанови КМУ «Деякі питання оплати праці працівників державних органів та органів місцевого самоврядування під час воєнного стану» від 25.04.2023 р. № 391)

ЩО ПЕРЕДБАЧЕНО?

Підвищення окладів Кабмін коментованою постановою визначив порядок підвищення посадових окладів працівників держорганів, які безпосередньо здійснюють

свої повноваження на територіях активних та можливих бойових дій. Розмір підвищення залежить від виду території, визначеного Переліком № 309 — див. таблицю нижче.

Вид території та коефіцієнт підвищення окладу

Вид території	Значення коефіцієнту
Території активних бойових дій, включені до Переліку № 390, для яких не визначена дата завершення бойових дій	Посадові оклади визначаються з урахуванням коефіцієнта 2
Території можливих бойових дій, включені до Переліку № 309, для яких не визначена дата припинення можливості бойових дій	Посадові оклади визначаються з урахуванням коефіцієнта 1,5

Розмір підвищення — це **строго** визначений коефіцієнт **2 або 1,5**. Зменшити цей коефіцієнт (залежно від наявних коштів або інших факторів) **не можна** — якщо працівник має право на підвищення окладу, **то воно повинно бути встановлено саме в такому розмірі**.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! У такий спосіб утворюються **нові оклади, які фіксуються в штатному розписі**. Отже, всі доплати та надбавки, які встановлені працівникам залежно від окладу (надбавка за вислугу років тощо), **встановлюються на такий підвищений оклад**.

Підвищення розмірів посадових окладів здійснюється з урахуванням **фактично відпрацьованого часу протягом місяця** (п.п. 2 п. 1 коментованої постанови). Якщо чесно, не дуже зрозуміло, навіщо зроблено це уточнення, але його слід розуміти так: коли працівником відпрацьовано не повний місяць (хвороба, відпустка тощо), то оплата за підвищеними окладами відбувається **пропорційно відпрацьованому часу**. Хоча, загалом, це і так зрозуміло.

Фінансування Як відомо, ст. 22 Закону про держбюджет-2023² встановлено, що у 2023 році для всіх категорій працівників установ, закладів та організацій бюджетної сфери, державних органів розмір зарплати (грошового забезпечення) **може змінюватися виключно в межах бюджетних призначень на оплату праці, передбачених у державному бюджеті**.

Втім, п. 2 коментованої постанови центральним і місцевим органам виконавчої влади разом з іншими держорганами та Мінфіном доручено **забезпечити визначення джерел покриття видатків для реалізації цієї постанови**. Отже, якщо таке доручення буде виконано, то будуть виділені додаткові асигнування для підвищення окладів.

Держоргани Пунктом 1 коментованої постанови підвищення окладів встановлено «для **працівників державних органів, які безпосередньо здійснюють свої повноваження...**».

Незважаючи на одвічну проблему з питанням, які ж установи належать до держорганів, Кабмін продовжує застосовувати це поняття у своїх документах. Розберемося.

Річ у тім, що визначення поняття «**державний орган**» у нормативці немає, воно наведено тільки в ст. 1 Закону про корупцію³ —

Перелік працівників Підпунктом 3 п. 1 коментованої постанови визначено, що для цілей цієї постанови **розташування робочого місця** працівника визначається керівником держоргану (керівником держслужби) **шляхом затвердження відповідного переліку працівників**, які здійснюють свої повноваження безпосередньо на території можливих чи активних бойових дій (далі — Перелік працівників).

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Право на підвищення окладів мають працівники, **які безпосередньо здійснюють свої повноваження на території активних (можливих) бойових дій**, як це визначено п. 1 коментованої постанови. Отже, якщо працівники працюють дистанційно (вдома), але все одно їх робоче місце розташоване на території можливих чи активних бойових дій, то такі працівники мають право на підвищення посадового окладу згідно з коментованою постановою, отже їх слід включити в Перелік працівників.

А от якщо:

- держорган евакуювався з території активних (можливих) бойових дій і працює на мирній території, то працівники такого держоргану **не мають права на підвищення**;
- держорган розташовано на території активних (можливих) бойових дій, але працівник здійснює свої повноваження **дистанційно і його робоче місце розташоване вже не на такій території**, то він **не має** права на підвищення окладу, отже включати його в Перелік працівників не треба.

А які категорії працівників мають право на підвищення окладів, розглянемо далі.

КАТЕГОРІЇ ПРАЦІВНИКІВ

це орган держвлади, у тому числі колегіальний держорган, інший суб'єкт публічного права, незалежно від наявності статусу юрособи, якому згідно із законодавством надані повноваження здійснювати від імені держави владні управлінські функції, юрисдикція якого поширюється на всю територію України або на окрему адміністративно-територіальну одиницю.

Доволі розмите визначення, тому свого часу Мінсоцполітики в листі від 09.09.2014 р.

¹ Перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затверджений наказом Мінреінтеграції від 22.12.2022 р. № 309.

² Закон України «Про Державний бюджет України на 2023 рік» від 03.11.2022 р. № 2710-IX.

³ Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 р. № 1700-VII.

№ 3761/0/10-14/13 рекомендувало в цьому питанні виходити з конституційного розподілу державлади в Україні, а саме:

а) **законодавча влада** — Верховна Рада України;

б) **виконавча влада**: Кабмін; міністерства, інші центральні органи виконавчої влади; місцеві держадміністрації;

в) **судова влада** — Конституційний Суд України і суди загальної юрисдикції,

та підкреслювало, що термін «державні органи» охоплює, крім органів законодавчої, виконавчої та судової влади, також інші органи, які не належать до жодної із зазначених гілок влади, але здійснюють певні державні функції. Так, держорганами (але не органами державлади) є, наприклад, СБУ (ст. 1 Закону про СБУ⁴), органи ліцензування (п. 7 ч. 1 ст. 1 Закону про ліцензування⁵) тощо.

Схожі за змістом роз'яснення надавалися також у листі Мінекономіки від 05.02.2021 р. № 4708-06/7404-09.

Втім, наприклад, посадові оклади органів прокуратури та судів визначаються виключно законами про ці органи і **не можуть бути підвищені актами Кабміну**.

Тому однозначно можна стверджувати, що коментована *постанова* поширюється на ЦОВВ (їх тероргани), місцеві держадміністрації. Щодо інших органів пропонуємо звертатися до НАДС як до одного з розробників *постанови*. Або надсилайте питання в редакцію нашої газети, будемо з'ясовувати ми.

При цьому п. 1 коментованої *постанови* передбачено підвищення окладу саме **працівникам** держорганів, а не якийсь певній категорії працівників цих органів.

Згідно з п. 4 коментованої *постанови* вона набирає чинності з дня її опублікування і застосовується до припинення чи скасування воєнного стану в Україні.

Постанову опубліковано 28.04.2023 р. Отже саме з цієї дати працівники мають право на підвищення окладів — права на встановлення підвищення заднім числом, тобто з початку введення воєнного стану, — немає.

Відповідно, встановлюється підвищення окладів до припинення чи скасування воєнного стану.

ДО ВІДОМА. Але! Підпунктом 1 п. 1 коментованої *постанови* передбачено

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Отже, дія коментованої *постанови*:

- **поширюється на всі категорії працівників усіх держорганів**: керівництво (керівник та його заступники); держслужбовці; працівники, які виконують функції з обслуговування; працівники патронатних служб; робітники;
- **НЕ поширюється на бюджетні установи** (заклади, організації), **створені органами державлади**.

ОМС Формально дія коментованої *постанови* не поширюється на органи місцевого самоврядування (ОМС), оскільки вона адресована держорганам. Але п. 3 коментованої *постанови* **рекомендовано ОМС** застосувати положення п. 1 цієї *постанови*.

Отже, ОМС, працівники яких безпосередньо здійснюють свої повноваження на території **активних (можливих) бойових дій** (див. таблицю на с. 6), з огляду на наявність коштів, можуть **ухвалити рішення про застосування положень** коментованої *постанови*, зокрема:

- встановлення **коефіцієнтів підвищення окладів**, визначених п.п. 1 п. 1 коментованої *постанови*;
- визначення **Переліку працівників**. Значимо, що йдеться про всі категорії: посадових осіб, службовців і робітників;
- інші питання.

Зауважимо, що рішення про застосування коментованої *постанови* ухвалюється **відповідною радою**, у тому числі щодо встановлення підвищення окладу голові ради.

ТЕРМІН ДІЇ

підвищення окладів за безпосереднє виконання обов'язків на території, яка включена в Перелік № 309. Як відомо, залежно від розвитку воєнних дій цей перелік може переглядатися — додаватися відповідні території або **виключатися**. Або може бути визначена **дата завершення активних бойових дій або дата припинення можливості бойових дій**. У разі виключення території з Переліку № 309 або визначення відповідної дати право на підвищення окладів **втрачається**, навіть якщо в країні ще буде продовжуватися воєнний стан.

4

Закон України «Про Службу безпеки України» від 25.03.1992 р. № 2229-XII.

5

Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 р. № 222-VIII.

6

Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р.

7

Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон, затверджена наказом МФУ від 13.03.1998 р. № 59.

8

Постанова КМУ «Деякі питання оплати праці (грошового забезпечення) окремих категорій працівників, військовослужбовців Національної гвардії та Державної прикордонної служби, посадових осіб Державної митної служби, осіб рядового та начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, поліцейських, які забезпечують життєдіяльність населення, на період дії карантину, установленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, та протягом 30 днів з дня його відміни» від 29.04.2020 р. № 375.

9

Постанова КМУ «Про особливості оплати праці працівників, які беруть участь у забезпеченні проведення антитерористичної операції, працівників, які залучаються до здійснення заходів із забезпечення національної безпеки та оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, а також працівників державних і комунальних установ, закладів, організацій, які фінансуються з бюджету і розміщені в населених пунктах, що розташовані на лінії зіткнення» від 05.09.2018 р. № 708.

А ЯКЩО ПРОСТІЙ ЧИ ВІДРЯДЖЕННЯ?

Простій Підпунктом 1 п. 1 коментованої постанови визначено, що підвищення посадових окладів встановлюється працівникам, «які **безпосередньо здійснюють свої повноваження**» на території активних (можливих) бойових дій. Отже, якщо певні працівники таких держорганів (або ОМС) перебувають на простой (тобто не здійснюють свої повноваження), то їх посадові оклади **не підвищуються**, відповідно, не зміниться і оплата простою, якщо вона прив'язана до окладу (не треба переобчислювати і середній заробіток, якщо період простою оплачується за середній заробітком).

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! У разі надання працівникам, які були весь рік на простой або у відпустці без збереження зарплати (і не виконували свої повноваження), щорічної відпустки або виплати за неї компенсації при звільненні обчислення середнього заробітку може відбуватися виходячи з окладу. Тоді для обчислення береться звичайний оклад, без підвищення за постановою, адже факту виконання обов'язків на території активних (можливих) бойових дій немає.

Відрядження Може бути ситуація, коли робоче місце працівника розташоване на території активних (можливих) бойових дій, а відправляють його в службове відрядження в місцевість, де таких дій немає.

Тоді, звісно, виникає питання, як оплачувати такий період — орієнтуючись на звичайний оклад працівника чи підвищений за коментованою постановою?

Згідно з ч. 4 ст. 121 КЗпП⁶ та абз. 2 п. 13 розд. І Інструкції № 59⁷ працівникам, які направлені в службове відрядження, оплата праці за виконану роботу **здійснюється відповідно до умов, визначених трудовим договором**, і розмір такої оплати праці не може бути нижче середнього заробітку.

Враховуючи, що підвищення окладів передбачено працівникам, які **безпосередньо здійснюють свої повноваження** на території активних (можливих) бойових дій, вважаємо, що під час визначення денного заробітку для порівняння його із середнім слід застосовувати звичайний посадовий оклад (тобто **не підвищений** на коефіцієнт згідно з коментованою постановою).

Але це питання ми наразі з'ясовуємо у НАДС.

ІНШІ ВИПЛАТИ ЗА РОБОТУ З ОСОБЛИВИМИ УМОВАМИ ПРАЦІ

Підпунктом 4 п. 1 коментованої постанови встановлено: працівникам держорганів, які безпосередньо здійснюють свої повноваження на територіях можливих чи активних бойових дій та яким підвищуються розміри посадових окладів відповідно до п.п. 1 цього пункту, **інші виплати за роботу з особливими умовами праці, визначені актами КМУ, не встановлюються**.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Йдеться про окремі виплати, встановлені окремими актами КМУ **саме за роботу з особливими умовами праці**.

Наприклад, це:

- доплата працівникам, які на період карантину внаслідок виконання своїх обов'язків мають безпосередній контакт з населенням, встановлена постановою № 375⁸;
- надбавка для працівників установ, закладів, організацій, які фінансуються з бюджету і розміщені в населених пунктах, що розташовані на лінії зі-

ткнення, встановлена постановою № 708⁹.

А от якщо працівнику встановлено стимулюючі виплати, визначені оплатним документом, тобто виплати, які **залежать від результатів роботи конкретного працівника** (а не від умов праці), то на них дія п.п. 4 п. 1 коментованої постанови **не поширюється**.

Йдеться, наприклад, про такі виплати:

- надбавка за високі досягнення в праці або за виконання особливо важливої роботи;
- надбавка за інтенсивність праці; за складність, напруженість у роботі;
- доплата за роботу в нічний час;
- доплата за ненормований робочий час.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Усі ці виплати не є виплатами за роботу з особливими умовами праці, тому і після підвищення окладів за коментованою постановою **право на них зберігається**.

НАДБАВКА ЗА ВИСЛУГУ РОКІВ ТА ЩОРІЧНА ГРОШОВА ВИНАГОРОДА В ЗАКЛАДАХ ФІЗКУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ: ОСТАННІ ЗМІНИ ТА НЮАНСИ

Оксана Левченко,

завідувач сектору умов оплати праці департаменту економіки та фінансів Міністерства молоді та спорту

У матеріалі розглянемо останні зміни щодо виплати надбавки за вислугу років та щорічної грошової винагороди за сумлінну працю в закладах фізичної культури та спорту. Крім того, надамо відповіді на запитання з цієї теми, які надходили до редакції газети.

ОСТАННІ ЗМІНИ

Надбавка за вислугу років Умови виплати щомісячної надбавки за вислугу років окремим категоріям працівників закладів фізичної культури і спорту визначені *Порядком № 2850*¹.

Останні зміни до зазначеного *Порядку* було внесено *наказом Мінмолодьспорту від 22.12.2021 р. № 4919*, згідно з яким:

1) дію *Порядку* було поширено на **директорів, їх заступників з основного виду діяльності, тренерів та інструкторів-методистів центрів олімпійської підготовки**;

2) розширено перелік посад, час роботи на яких зараховується до стажу роботи для виплати надбавки за вислугу років (доповнено п. 2 *Порядку № 2850*).

Отже, тепер до стажу, що дає право на надбавку за вислугу років, враховується також:

- час роботи на посаді інструктора з виробничої гімнастики;
- час роботи в закладах спеціалізованої освіти спортивного профілю на посадах керівників, їх заступників з основного виду діяльності, інструкторів-методистів (методистів) (це педагогічні працівники, які отримують надбавку за вислугу років згідно з постановою КМУ від 31.01.2001 р. № 78 і відтепер матимуть право на зарахування цього стажу роботи для виплати надбавки за вислугу років згідно з *Порядком № 2850* у разі переходу на посади, зазначені у п. 1 *Порядку № 2850*, до відповідних закладів фізичної культури та спорту);

- час роботи на посадах, зазначених у пп. 1 і 2 *Порядку № 2850* в організаціях сфери фізичної культури і спорту СРСР (маються на увазі тренери, методисти, інструктори-методисти тощо, які за часів СРСР були оформлені безпосередньо як працівники фізкультурно-спортивних організацій).

Винагорода Умови виплати щорічної грошової винагороди за сумлінну працю, зразкове виконання службових обов'язків (далі — винагорода) визначено *Порядком виплати винагороди*². До цього документа *наказом Мінмолодьспорту від 22.12.2021 р. № 4919* також було внесено зміни.

Зокрема:

1) працівники центрів олімпійської підготовки (**директори, їх заступники з основного виду діяльності, тренери та інструктори-методисти**) отримали право на виплату винагороди;

2) до п. 5 *Порядку виплати винагороди* внесено уточнення **щодо граничного розміру зазначеної винагороди**. Враховуючи, що окремі категорії працівників дитячо-юнацьких спортивних шкіл відповідно до *постанови КМУ від 14.08.2019 р. № 755* мають право на встановлення додаткового коефіцієнта підвищення посадового окладу (ставки заробітної плати), внаслідок чого формується посадовий оклад (ставка заробітної плати) конкретного працівника, **саме від цього розміру посадового окладу (ставки заробітної плати) повинен розраховуватися і розмір винагороди**.

¹ Порядок виплати щомісячної надбавки за вислугу років окремим категоріям працівників дитячо-юнацьких спортивних шкіл, шкіл вищої спортивної майстерності, закладів спеціалізованої освіти спортивного профілю із специфічними умовами навчання, центрів олімпійської підготовки, затверджений наказом Держкомспорту від 29.12.2002 р. № 2850.

² Порядок виплати щорічної грошової винагороди за сумлінну працю, зразкове виконання службових обов'язків окремим категоріям працівників дитячо-юнацьких спортивних шкіл, шкіл вищої спортивної майстерності, закладів спеціалізованої освіти спортивного профілю із специфічними умовами навчання, центрів олімпійської підготовки, затверджений наказом Держкомспорту від 29.12.2002 р. № 2850.

ПИТАННЯ-ВІДПОВІДІ

? Чи враховується період простою до стажу для нарахування надбавки за вислугу років тренерам-викладачам та інструкторам-методистам ДЮСШ, які перебувають у простій з виплатою 2/3 посадового окладу?

Відповідно до п. 2 Порядку № 2850 до стажу роботи для виплати надбавки за вислугу років зараховується час роботи на посадах, зазначених у п. 1 Порядку № 2850, тощо.

Під час перебування в простій тренери-викладачі та інструктори-методисти продовжують перебувати в трудових відносинах з роботодавцем, **за ними зберігаються робоче місце, посада тощо.**

Тому зазначений період **зараховується до стажу для виплати надбавки за вислугу років.**

? Чи входить надбавка за вислугу років до 2/3 тарифної ставки під час оплати простою?

Відповідно до ст. 113 Кодексу законів про працю «час простою не з вини працівника ... оплачується з розрахунку, **не нижчого від двох третин тарифної ставки встановленого працівникові розряду (окладу)**». Дві третини посадового окладу — це мінімальна гарантія для працівників у разі простою, передбачена законодавством. І в разі, якщо в наказі про простій зазначено саме такий розмір оплати простою, то, звісно, надбавка за вислугу років до цієї суми не входить, адже фактично працівник і посадовий оклад отримує не в повному розмірі.

Однак постановою КМУ від 07.03.2022 р. № 221 керівникам підприємств, установ та організацій, що фінансуються або дотуються з бюджету, було надано **право самостійно визначати розмір оплати часу простою працівників** (при цьому в постанові зазначений мінімальний рівень оплати — «не нижче від двох третин тарифної ставки встановленого працівникові тарифного розряду (посадового окладу)»).

Отже, **якщо фонд оплати праці дозволяє, керівник закладу може ухвалити рішення про оплату простою в розмірі цілого посадового окладу або посадового окладу та надбавки за вислугу років.**

? Чи зараховується період роботи за часів незалежної України тренером-викладачем у Республіці Білорусь до стажу для виплати надбавки за вислугу років?

Відповідно до п. 4 Порядку № 2850 час роботи за межами України на посадах, зазначених у п. 1 Порядку № 2850, зараховується до стажу роботи для виплати надбавки за вислугу років у разі, **якщо міжнародними угодами (договорами) передбачено зарахування такого періоду роботи до стажу, необхідного для призначення трудових пенсій.**

Згідно з інформацією, розміщеною на офіційному вебпорталі Верховної Ради України в розділі «Законодавство України», з 11 лютого 1997 року діє Угода між Урядом України та Урядом Республіки Білорусь про гарантії прав громадян в галузі пенсійного забезпечення, ратифікована Законом України від 22.11.1996 р. № 546/96. Статтею 6 Угоди передбачено, що при призначенні пенсій зараховується трудовий (страховий) стаж, у тому числі й той, що дає право для призначення пенсій на пільгових умовах та за вислугу років, набутий відповідно до законодавства будь-якої з Договірних Сторін, у тому числі й до набуття чинності цією Угодою, а також на території СРСР до 1 січня 1992 року.

? Чи зараховується період роботи на посаді викладача кафедри з виду спорту в університеті фізичної культури до стажу для виплати надбавки за вислугу років?

В абз. 2 п. 2 Порядку № 2850 зазначається про **зарахування** до стажу для виплати надбавки за вислугу років часу роботи на посадах викладача фізкультури та керівника фізичного виховання у **вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації**, професійно-технічних навчальних закладах.

Університет — вищий навчальний заклад освіти, який має IV рівень акредитації. На жаль, діючим Порядком № 2850 **не передбачена** можливість зарахування часу роботи на посадах у закладах IV рівня акредитації до стажу для виплати надбавки за вислугу років.

Б

ПОМИЛКА В СУМІ ДОПОМОГИ З ТИМЧАСОВОЇ НЕПРАЦЕЗДАТНОСТІ: ЩО РОБИТИ?

Людмила Балла,

PhD in Economics, експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

У статті розглянемо порядок дій, якщо після подання заяви-розрахунку ви виявили помилку, внаслідок якої отримали більшу, ніж потрібно, суму допомоги з тимчасової непрацездатності або недоотримали потрібну суму.

ЗАВИЩЕННЯ ВИЯВИЛИ ПІСЛЯ ОТРИМАННЯ ФІНАНСУВАННЯ, АЛЕ ПРАЦІВНИКУ КОШТИ НЕ ВИПЛАТИЛИ

Завищену суму потрібно повернути до ПФУ, а решту — перерахувати працівнику. Тобто діємо таким чином.

Крок 1. Виправте помилку в бухгалтерському обліку (сторнуйте надмірно нараховану суму допомоги) та складіть бухгалтерську довідку з описом помилки.

Крок 2. Невикористані страхові кошти поверніть до ПФУ протягом 3 робочих днів. Даний строк встановлений в абз. 4 ч. 1 ст. 26 Закону про соцстрахування. На цьому наголошує і ПФУ в листі від 01.03.2023 р. № 2800-030401-8/10294 на с. 15.

ДО ВІДОМА. У Законі про соцстрахування не сказано, з якої дати відлічувати ці 3 робочі дні. Оскільки йдеться саме про невикористані страхові кошти, то потрібно діяти так. Роботодавець після отримання фінансування виплачує допомогу з тимчасової не-

працездатності, у зв'язку вагітністю та пологами в найближчий після дня призначення допомоги строк, установлений для виплати заробітної плати (п.п. 1 ч. 2 ст. 24 Закону про соцстрахування). Тож тільки після цієї дати в роботодавця з'являються невикористані страхові кошти, які й потрібно протягом 3 робочих днів перерахувати до ПФУ. Хоча, звісно, ви можете зробити це і раніше, якщо на момент отримання фінансування ви вже виявили помилку.

На рис. 1 наведено актуальні на момент виходу номера реквізити, за якими потрібно перерахувати кошти. Нагадаємо, що інформація щодо рахунків для здійснення фінансування та повернення коштів на загальнообов'язкове державне соціальне страхування міститься на інформаційній сторінці ПФУ (<https://www.pfu.gov.ua> → Діяльність → Додаткова інформація).

До уваги страховальників!

У разі необхідності повернути помилково або надміру виплачені кошти за листками тимчасової непрацездатності у виплатних документах потрібно правильно зазначити такі платіжні реквізити Пенсійного фонду України та вказати призначення платежу.

Платіжні реквізити

Одержувач: Пенсійний фонд України
ЄДРПОУ одержувача: 00035323
Банк одержувача: АТ «Ощадбанк»
Рахунок: UA633004650000025608302300598

Призначення платежу

№ _____
(номер заявки страховальника, за якою було отримано фінансування)

№ _____
(номер лікарняного застрахованої особи, якій помилково або надмірно виплачені кошти)

№ _____
(розрахунковий номер облікової картки платника податків застрахованої особи, щодо якої здійснюються повернення)

Рис. 1. Платіжні реквізити для перерахунку до ПФУ невикористаних страхових коштів

ДО ВІДОМА. Якщо ви вчасно повернете невикористані страхові виплати, то штрафи не загрожують. Якщо ви **не вклатетеся з якихось причин у 3 робочі дні** або в цей строк **повернете неповну невикористану суму** коштів, то до роботодавця може бути застосовано штраф у розмірі **10 % несвоєчасно повернутих або повернутих не в повному обсязі страхових коштів** (абз. 2 ч. 6 ст. 8 Закону про соцстрахування). Крім того, одночасно на суми несвоєчасно повернутих або повернутих не в повному обсязі страхових коштів і штрафних санкцій нараховується **пеня в розмірі 0,1 % вказаних сум коштів**, розрахована за кожен день прострочення платежу (абз. 3 ч. 6 ст. 8 Закону про соцстрахування).

Також за таке порушення відповідно до ст. 165⁵ КпАП² посадовим особам уста-

нови загрожує **адмінштраф** у розмірі від 8 до 15 нмдг³ (від 136,00 до 255,00 грн), за повторне порушення протягом року — від 10 до 20 нмдг (від 170,00 до 340,00 грн).

Крок 3. Надішліть до тероргану ПФУ **лист з поясненням** причин повернення коштів (у довільній формі). Хоча Закон про соцстрахування не передбачає подання такого пояснення, але відповідну вимогу містить п. 12 Порядку № 12⁴. Наголошує на поданні пояснення і ПФУ в листі від 01.03.2023 р. № 2800-030401-8/10294 (див. с. 15). Зразок такого пояснення див. у газеті «Зарплата та кадрова справа», № 7/2023, с. 6.

ДО ВІДОМА. Нагадаємо, що Порядок № 12 розроблений ФСС, але відповідно до абз. 1 п. 1 постанови № 28-3⁵ даний Порядок **діє** до прийняття ПФУ нового механізму фінансування страховальників для надання страхових виплат.

² Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-Х.

³ Неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

⁴ Порядок фінансування страховальників для надання матеріального забезпечення застрахованим особам у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та окремих виплат потерпілим на виробництві за рахунок коштів Фонду соціального страхування України, затверджений постановою правління ФСС від 19.07.2018 р. № 12.

⁵ Постанова правління ПФУ «Деякі питання фінансування для здійснення виплат та надання соціальних послуг, визначених Законом України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування"» від 21.12.2022 р. № 28-3.

⁶ Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р.

ЗАВИЩЕННЯ ВИЯВИЛИ ПІСЛЯ ПЕРЕРАХУВАННЯ ДОПОМОГИ ПРАЦІВНИКУ

Стягнути можна Стягнути завищену суму допомоги можна тільки в тому разі, якщо **помилка лічильна** і не минув місяць з дня виплати неправильної суми, або якщо в інших випадках (у разі нелічильної помилки або спливання місяця з дня виплати неправильної суми при лічильній помилці) **працівник не проти утримання**, про що вказує в письмовій заяві.

ДО ВІДОМА. До **лічильних** належать помилки в обчисленнях, подвійне нарахування сум зарплати за один і той самий місяць тощо. Нелічильні помилки допускають у зв'язку з неправильним застосуванням законів та нормативно-правових актів (у тому числі колдоговору).

Як і в ситуації вище, **роботодавець повинен:**

- скласти бухгалтерську довідку з описом помилки, внаслідок якої була завищена сума допомоги;
- повернути до ПФУ надміру отримані страхові кошти. При цьому в Законі про соцстрахування не встановлені строки такого повернення;
- надіслати до тероргану ПФУ лист (у довільній формі) з обґрунтуванням причин повернення страхових коштів.

Якщо всі перелічені дії ви виконали, то, як було раніше вказано ФСС у листі

від 27.06.2019 р. № 1322-11-4 (див. газету «Зарплата та кадрова справа», № 3/2021, с. 12), фінансові санкції вам не загрожують. Сподіваємося, що ПФУ буде такої ж думки.

Стягнути не можна Стягнути з працівника надміру виплачені суми допомоги навряд чи вийде, якщо минув місяць з моменту виплати та/або помилка не належить до арифметичних. Тут є один варіант: пояснити працівнику ситуацію, і якщо він погодиться, утримати допомогу на підставі його заяви за правилами, зазначеними вище. В іншому разі **шукайте винну особу**, з якої, до речі, можна утримати збиток тільки в розмірі його середнього заробітку (ст. 132, п. 2 ч. 1 ст. 133 КЗпП⁶).

Щодо штрафу, то витрати на його сплату можна стягнути виключно з винної особи (якщо таку буде встановлено). Річ у тім, що штраф ніяк не стосується працівника якому були надміру виплачені страхові кошти, (виняток — ситуація, коли доведена провина одержувача допомоги).

Додаток 1 Якщо сторнування допомоги відбулося **в межах одного місяця** (нарахована, виплачена та сторнована допомога була в одному місяці), то в додатку 1 Податкового розрахунку за такий місяць відразу відображайте **правильну інформацію**.

Якщо ж сторнування відбулося в іншому місяці, ніж була нарахована допомога в бухоб-

7

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

8

Порядок заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків — фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску, затверджений наказом МФУ від 13.01.2015 р. № 4.

9

Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами, затверджена наказом МФУ від 29.12.2015 р. № 1219.

10

Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 р. № 2464-VI.

ліку, то під час відображення сторнованих сум лікарняних у додатку 1:

- лікарняні зі знаком «—» вносимо до окремого рядка в поле граф 16 і 17, сторнований ЄСВ⁷ — у поле графі 20, при цьому в графі 10 зазначаємо місяць та рік, за які проведено сторнування;
- у разі, коли сторнуємо «перехідні» лікарняні, у додатку 1 за відповідний місяць заповнюємо стільки рядків, за скільки місяців сторновано лікарняні. Лікарняні зі знаком «—» вносимо окремо в поле граф 16 і 17 кожного місяця, за який вони сторновані, сторнований ЄСВ — у поле графі 20;
- якщо лікарняні сторновано через зменшення числа днів хвороби, то в графі 12 зазначаємо зі знаком «—» кількість днів, на які зменшено дні тимчасової непрацездатності. У протилежному випадку графу 12 не заповнюємо.

ДО ВІДОМА. Оскільки йдеться про коригування лікарняних, то абз. 50 п. 1 розд. IV Порядку № 4⁸ дозволяє внесення від'ємних значень у додатку 1 для відображення сторнованих сум допомоги з тимчасової непрацездатності.

Сторновані лікарняні для цілей **порівняння з МЗП** треба відносити до місяців, за які вони сторновані. Може статися, що через сторнування лікарняних за минулий місяць загальна база нарахування ЄСВ виявиться меншою за МЗП, що діяла в такому місяці. У такому разі доведеться визначити додаткову базу за такий місяць та донарахувати на неї ЄСВ. Якщо додаткова база визначалася у відповідному місяці, але через сторнування її розмір збільшується, треба донарахувати ЄСВ на різницю. У такому разі додаткову базу за минулий місяць у додатку 1 відображаємо в окремому рядку, зазначивши в графі 09 код типу нарахувань «2» (а не «13»). Річ у тім, що в такій ситуації визначення додаткової бази пов'язане з помилкою роботодавця в минулому місяці при визначенні бази нарахування ЄСВ.

ВАЖЛИВО! Наведений вище порядок заповнення додатка 1 діє й у разі, коли помилка в сумі лікарняних була допущена

в одному місяці звітного кварталу, а виправлена в іншому.

Додаток 4ДФ Лікарняні в розділі 1 додатка № 4ДФ відображають у складі зарплати, нарахованої в тому місяці звітного кварталу, коли проведено коригування, з ознакою доходу «101». Тому сторновані лікарняні потраплять до одного рядка разом з нарахованою зарплатою працівника в місяці сторнування. Фактично щодо працівника буде зменшено зарплату за такий місяць та ПДФО і ВЗ на суми коригувань.

Бухоблік Якщо завищення допомоги відбулося і в бухобліку, то діємо так. Оскільки працівник повертає виплачений йому дохід, необхідно провести **перерахунок зобов'язань** з цих платежів і відобразити їх зменшення на суму, пропорційну поверненому доходу. В обліку при нарахуванні ПДФО і ВЗ проводять утримання з доходу працівника, а не збільшують витрати: Дт 6511 — Кт 6311 «Розрахунки з бюджетом за податками і зборами» (п.п. 8.8 Типової кореспонденції⁹). Тому після перерахунку необхідно зменшити зобов'язання працівника і відобразити переоплату в бюджет за ПДФО і ВЗ.

Зауважимо, що на практиці переоплата сум податків чи зборів з бюджету повертається не у вигляді коштів на рахунок установи, а відображається як зменшення заборгованості і буде «перекрита» в поточному або наступному періоді під час чергової виплати зарплати.

Виплата лікарняних також мала супроводжуватись нарахуванням ЄСВ (абз. 2 п. 1 ч. 1 ст. 7 Закону про ЄСВ¹⁰). Платником ЄСВ є роботодавець, тож справедливим є п.п. 8.3 Типової кореспонденції, за яким ця операція відображається збільшенням витрат установи: Дт 8012, 8112 «Відрахування на соціальні заходи» — Кт 6313 «Розрахунки із загальнообов'язкового державного соціального страхування». Якщо працівник повертає виплачену йому допомогу з тимчасової непрацездатності, то база нарахування ЄСВ зменшується і також виникає потреба в перерахунку. Так само, як і у випадку з ПДФО і ВЗ, сплачені установою суми ЄСВ не повертають на рахунки установи, а відображають як переоплату і враховують під час проведення подальших розрахунків.

ЗАНИЖЕННЯ ВИЯВИЛИ ПІСЛЯ ОТРИМАННЯ ФІНАНСУВАННЯ, АЛЕ ПРАЦІВНИКУ КОШТИ НЕ ВИПЛАТИЛИ

Закон про соцстрахування не передбачає дозамовлення коштів у разі заниження допо-

моги з тимчасової непрацездатності в заяві-розрахунку. Однак із тез ПФУ щодо такої си-

туації в листі від 09.03.2023 р. № 2800-030401-8/12042 (див. с. 16) вбачається, що відомство знає про таку проблему та працює над її вирішенням. Так, наразі функція подання страховальниками **коригуючих заяв-розрахунків** в особистому кабінеті на вебпорталі відсутня, але її **повинні реалізувати**. Це означає, що ми повернемося до цього питання на сторінках цієї газети, коли така функція з'явиться на вебпорталі ПФУ. А зараз поміркуємо, як доотримати потрібне фінансування, поки немає можливості подавати коригуючі заяви-розрахунки.

Спочатку необхідно спробувати подати звернення до ПФУ з **проханням** доплатити кошти, яких не вистачає. Узгодьте цю проблему зі своїм територіальним органом ПФУ — фахівці мають вам підказати, як за відсутності можливості коригування заяви-розрахунку дозамовити потрібну суму допомоги. Якщо ж домовитися із ПФУ не вдалося, то радимо відразу повернути до ПФУ **всі** страхові кошти за лікарняним листком, за яким занижена допомога. Паралельно потрібно надати до ПФУ лист із поясненням причини повернення коштів (заниження допомоги). А далі формуємо **нову заяву-розраху-**

нок, до якої включаємо лікарняний листок, допомога за яким була занижена, та зазначаємо правильну суму допомоги.

ДО ВІДОМА. Якщо заниження допомоги відбулося і в **бухобліку**, то потрібно зробити відповідні донарахування. Своєю чергою, якщо донарахування допомоги відбулося **в межах одного місяця**, то в Податковому розрахунку відразу відображайте **правильну інформацію**. Якщо донарахування відбувається в іншому місяці, то потрібно сформувані **окремий рядок** з донарахованою сумою лікарняних із зазначенням у графі 08 коду застрахованої особи «**29**» («**36**» — **для працівників з інвалідністю**), при цьому в графі 10 зазначаємо місяць та рік, за які проведено донарахування. Зверніть увагу, що графу 12 (кількість днів тимчасової непрацездатності) повторно заповнювати не потрібно (крім ситуації, якщо донарахування здійснюється за дні, які попередньо помилково не показали).

ЗАНИЖЕННЯ ВИЯВИЛИ ПІСЛЯ ПЕРЕРАХУВАННЯ ДОПОМОГИ ПРАЦІВНИКУ

Тут є два варіанти порядку дій: **(1) чекати** обіцяної ПФУ можливості формування коригуючих заяв-розрахунків і вже потім до-

замовляти потрібну суму; **(2) узгодити** з ПФУ можливість дозамовлення необхідної суми допомоги.

ЯК СТОРНУВАННЯ/ДОНАРАХУВАННЯ ЛІКАРНЯНИХ ВПЛИНЕ НА МАЙБУТНІ ВИПЛАТИ?

Середній заробіток за Порядком № 100¹¹ Для відпускних та інших виплат, що розраховують згідно з *Порядком № 100*, суми донарахованої або сторнованої зарплати (крім премій), у тому числі й лікарняних, відносяться до місяців, **за які їх нараховано**. Пам'ятайте: в разі, якщо донарахування (сторнування) лікарняних проведено за місяці розрахункового періоду, визначеного для вже

розрахованих виплат, необхідно здійснити перерахунок відпускних або інших виплат.

Лікарняні Коригування лікарняних потрібно віднести до тих місяців, **за які їх нараховано**. Адже відповідні виправлення ви відобразили і в додатку 1 Податкового розрахунку. А розраховуючи розмір допомоги з тимчасової непрацездатності, потрібно орієнтуватися на дані додатка 1.

11

Порядок обчислення середньої заробітної плати, затверджений постановою КМУ від 08.02.2005 р. № 100.

ДОКУМЕНТИ ДО КОНСУЛЬТАЦІЇ
ПЕНСІЙНИЙ ФОНД УКРАЇНИ

Щодо повернення коштів

Лист від 01.03.2023 р. № 2800-030401-8/10294

Розглянувши <...> запит <...> щодо повернення коштів, Пенсійний фонд України повідомляє.

Відповідно до постанови правління Пенсійного фонду України від 21.12.2022 р. № 28-3 «Деякі питання фінансу-

вання для здійснення виплат та надання соціальних послуг, визначених Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» <...> (далі — Постанова № 28-3), Порядок фінансування страховальників для на-

дання матеріального забезпечення застрахованим особам у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та окремих виплат потерпілим на виробництві за рахунок коштів Фонду соціального страхування України, затверджений постановою правління Фонду соціального страхування України від 19.07.2018 р. № 12 (далі — Порядок № 12), діє до прийняття правлінням Пенсійного фонду України нового механізму фінансування страхувальників для надання страхових виплат відповідно до Закону України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі — Закон № 1105).

Фінансування для здійснення страхових виплат, визначених Законом № 1105, здійснюється централізовано Пенсійним фондом України на підставі заяв-розрахунків, що містять інформацію про нараховані застрахованим особам суми страхових виплат за їх видами.

Пунктом 7 Порядку № 12 встановлено, що відповідальність за достовірність даних, наведених у заяві-розрахунку, несе страхувальник.

Після надходження суми коштів, зазначених у заяві-розрахунку на рахунок страхувальника, останній зобов'язаний здійснити виплату застрахованим особам допомоги по тимчасовій непрацездатності, допомоги по вагітності

та пологах не пізніше, ніж у строки, визначені у частині другій статті 24 Закону № 1105.

Відповідно до вимог частини першої статті 26 Закону № 1105, пункту 1 Постанови № 28-3 та пункту 12 Порядку № 12 у разі, якщо сума отриманих страхувальником страхових коштів перевищує фактичні витрати на надання страхових виплат, невикористані страхові кошти повертаються страхувальником протягом трьох робочих днів на окремий рахунок Пенсійного фонду України, відкритий в АТ «Ощадбанк» UA633004650000025608302300598 (UA) (ЄДРПОУ одержувача 00035323) та до головного управління Пенсійного фонду України в області за основним місцем обліку, як страхувальника, надсилається письмове пояснення причин повернення коштів.

Інформація щодо повернення коштів розміщена на сайті Пенсійного фонду України за посиланням <https://www.pfu.gov.ua/diyalnist/dodatkovaya-informatsiya/>.

Одночасно повідомляємо, що на сьогодні функція коригування страхувальниками заяв-розрахунків на вебпорталі електронних послуг Пенсійного фонду України знаходиться на етапі реалізації.

Начальник управління страхових виплат та соціальних послуг Світлана ЗАРУБІНА

ПЕНСІЙНИЙ ФОНД УКРАЇНИ

Щодо замовлення фінансування для отримання донарахованих страхових виплат

Лист від 09.03.2023 р. № 2800-030401-8/12042

Розглянувши <...> запит <...> щодо замовлення фінансування для отримання донарахованих страхових виплат, Пенсійний фонд України повідомляє.

Відповідно до постанови правління Пенсійного фонду України від 21.12.2022 р. № 28-3 «Деякі питання фінансування для здійснення виплат та надання соціальних послуг, визначених Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» <...> (далі — Постанова № 28-3), Порядок фінансування страхувальників для надання матеріального забезпечення застрахованим особам у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та окремих виплат потерпілим на виробництві за рахунок коштів Фонду соціального страхування України, затверджений постановою правління Фонду соціального страхування України від 19.07.2018 р. № 12 (далі — Порядок № 12), діє до прийняття правлінням Пенсійного фонду України нового механізму фінансування страхувальників для надання страхових виплат відповідно до Закону України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі — Закон № 1105).

Фінансування для здійснення страхових виплат, визначених Законом № 1105, здійснюється централізовано Пенсійним фондом України на підставі заяв-розрахунків, що містять інформацію про нараховані застрахованим особам суми страхових виплат за їх видами.

Заява-розрахунок та повідомлення про виплату коштів застрахованим особам подаються страхувальниками

через Єдиний державний вебпортал електронних послуг або вебпортал електронних послуг Пенсійного фонду України, а також можуть подаватися у паперовій формі разом з електронною формою на електронному носії інформації головним управлінням Пенсійного фонду України в областях та м. Києві за основним місцем обліку страхувальників.

Після надходження суми коштів, зазначених у заяві-розрахунку на рахунок страхувальника, останній зобов'язаний здійснити виплату страхових коштів застрахованим особам не пізніше, ніж у строки, визначені у частині другій статті 24 Закону № 1105.

Одночасно повідомляємо, що відповідно до пункту 7 Порядку № 12 інформація, внесена страхувальником до заяви-розрахунку, повинна повністю відповідати документам, на підставі яких здійснено призначення страхових виплат застрахованим особам, та бути відображена в реєстрах бухгалтерського обліку. Відповідальність за достовірність даних, наведених у заяві-розрахунку, несе страхувальник.

На сьогодні Пенсійним фондом України технічно доопрацьовується програмне забезпечення в частині можливості формування страхувальниками коригуючих заяв-розрахунків, до яких включені донараховані на підставі листків непрацездатності застрахованих осіб суми страхових виплат та потребується додаткове замовлення коштів.

Начальник управління страхових виплат та соціальних послуг Світлана ЗАРУБІНА **Б**

ПОВІНЬ І ЗАГРОЗА ПІДТОПЛЕННЯ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ: ПОРА ЗАГЛЯНУТИ ДО МАТРЕЗЕРВУ

Людмила Линник,
юрист газети «Бухгалтерія: бюджет»

Наразі Україна переживає чимало випробувань. До пошкоджень на водосховищах внаслідок воєнних дій додалися ще й погодні умови. Дощова погода триває, а з нею і загроза підтоплення в низці областей. Тож органи місцевого самоврядування мають подбати про наявність протипаводкових заходів та засобів їх виконання. Як правило, для більшості з них це не новина і вони завжди мають на такі випадки матрезерв. Про його утворення і використання нагадаємо в цій статті.

МАТРЕЗЕРВ: ВИЗНАЧЕННЯ, ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПОРЯДОК УТВОРЕННЯ

Визначення і порядок утворення

Майже щороку ОМС вживають заходи щодо подолання наслідків тієї чи іншої надзвичайної ситуації (далі — НС) регіонального чи місцевого рівня: повені, масштабні пожежі, буревії тощо. І не останню роль у забезпеченні швидкого реагування відіграє наявність відповідного матрезерву.

Відповідно до п. 2 Порядку № 775¹ **матеріальний резерв** — це запас будівельних і пально-мастильних матеріалів (ПММ), лікарських засобів та виробів медичного призначення, продовольства, техніки, технічних засобів та інших матеріальних цінностей (далі — матеріальні цінності), призначених для запобігання і ліквідації наслідків НС, надання допомоги постраждалому населенню, проведення невідкладних відновлювальних робіт і заходів.

Створення, утримання та поповнення регіонального та місцевого матрезервів здійснюється **за рахунок коштів бюджету АР Крим і місцевих бюджетів**. Повноваженнями щодо створення і використання матрезервів для запобігання та ліквідації наслідків НС наділені **виконавчі органи сільських, селищних, міських рад** (п. 15 ч. 2 ст. 19 КЦЗ², п.п. 7 п. «б» ч. 1 ст. 38 Закону про МС³).

Отже, місцева рада повинна передбачити в рішенні про місцевий бюджет відповідні видатки, а виконавчий комітет цієї ради ухвалити рішення про порядок утворення, поповнення і використання матрезерву відповідної громади.

Який з цих кроків має бути першим, у законодавстві не визначено. Вирішення цього питання, напевне, краще врегулювати в регламенті відповідної ради та її виконавчого комітету. На нашу думку, порядок дій може бути таким.

✓ **1. Рішення виконкому про місцевий порядок утворення і використання матрезерву.**

⚠ **ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!** Перелік матцінностей, що закладаються в матрезерв (номенклатура матрезерву), залежить від схильності території до певного виду НС, прогнозів чи конкретної НС (у разі її загрози чи настання).

Визначення номенклатури та обсягів матрезервів покладається на ОМС, які створюють відповідні матрезерви. Тобто, у нашому випадку, **виконавчі комітети**. Номенклатури та обсяги накопичення матрезервів розробляються та підписуються відповідальними особами, які уповноважені керівниками на виконання завдань цивільного захисту та затверджуються керівниками ОМС, на яких покладені обов'язки щодо створення матеріальних резервів (п. 4 Порядку № 775). Отже номенклатура **може бути як окремим документом, так і додатком до відповідного рішення виконкому**.

Під час затвердження номенклатури до неї додаються обґрунтовані пояснення із розрахунками щодо необхідності закладення до матеріальних резервів відповідних матеріальних цінностей. Форма примірної номенклатури матеріальних резервів наведена в *додатку 10 до Методрекомедацій № 6*⁴.

⚠ **ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!** Номенклатура підлягає перегляду за необхідністю. Рішення щодо перегляду номенклатури матрезерву ухвалює відповідний сільський, селищний, міський голова.

¹ Порядок створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, затверджений постановою КМУ від 30.09.2015 р. № 775.

² Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI.

³ Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР.

⁴ Методичні рекомендації щодо створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, схвалені науково-технічною радою Українського науково-дослідного інституту цивільного захисту 29.06.2017 р. (протокол № 6).

Розробкою цих документів займається уповноважений працівник з питань цивільного захисту чи профільний підрозділ (відділ, управління) місцевої ради.

✓ 2. Рішення ради про фінансування.

Відповідно до пп. 22, 23 ч. 1 ст. 26 Закону про МС до виключної компетенції сільських, селищних, міських рад належить затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, цільових програм з інших питань місцевого самоврядування, затвердження місцевого бюджету, внесення змін до нього.

Натомість підготовка програм соціально-економічного розвитку та інших цільових програм, подання їх на затвердження ради (пп. 1 п. «а» ч. 1 ст. 27 Закону про МС) та складання проєкту місцевого бюджету (пп. 1 п. «а» ч. 1 ст. 28 Закону про МС) належить до повноважень виконавчих органів таких рад.

Відтак виконавчі органи з урахуванням місцевого порядку утворення матрезерву можуть підготувати на розгляд ради проєкт цільової програми щодо утворення і поповнення місцевого матрезерву та надати пропозиції щодо її фінансування для затвердження відповідних видатків у місцевому бюджеті за кодом ТПКВКМБ 8110 «Заходи із запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій та наслідків стихійного лиха».

⚠ ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Формування і поповнення матрезерву здійснюються **за рахунок поточних видатків відповідного бюджету**, передбачених у ньому на відповідний рік згідно з планами-

графіками, затвердженими рішенням виконкому місцевої ради або відповідною місцевою програмою.

Формування місцевого матрезерву для запобігання і ліквідації наслідків НС і резервний фонд місцевого бюджету — це **різні речі**, хоч і утворюються вони зі схожою метою.

Так, **резервний фонд** бюджету формується для здійснення непередбачених видатків, що не мають постійного характеру і не могли бути передбачені під час складання проєкту бюджету (ч. 1 ст. 24 БКУ⁵). Резервний фонд бюджету не може перевищувати 1% обсягу видатків загального фонду відповідного бюджету. У держбюджеті резервний фонд передбачається обов'язково. Рішення щодо необхідності створення резервного фонду місцевого бюджету ухвалює ВР АР Крим, відповідна місцева рада.

Порядок використання коштів із резервного фонду бюджету затверджено постановою № 415⁶. Пунктом 6 зазначеного Порядку одним з напрямів використання резервного фонду бюджету є фінансування заходів з ліквідації наслідків НС техногенного, природного, соціального характеру. Видатки резервного фонду здійснюються за кодом ТПКВКМБ 8700 «Резервний фонд».

Отже, як бачимо, матрезерв утворюється і поповнюється на постійній основі. У той час як кошти резервного фонду на ліквідацію НС використовуються у виняткових випадках, коли ситуація є непередбачуваною. Наприклад, якщо матрезерву виявляється недостатньо, або його склад не відповідає виниклій конкретній НС, чи матрезерв не утворювався взагалі.

ПРИДБАННЯ І ПОПОВНЕННЯ МАТЦІННОСТЕЙ ДЛЯ МАТРЕЗЕРВУ

Придбання матцінностей складових матрезерву для його утворення і поповнення відповідно до норм КЦЗ та Порядку № 775 може здійснюватись за рахунок коштів відповідного бюджету, а також за рахунок добровільних пожертвувань фізичних і юридичних осіб, благодійних організацій та об'єднань громадян, інших не заборонених законодавством джерел.

Закупівлі Придбання матцінностей за рахунок коштів відповідного місцевого бюджету здійснюється з урахуванням вимог Закону № 922⁷ та Особливостей № 1178⁸ в умовах воєнного стану.

Відповідно до п. 10 Особливостей № 1178 за мовники, у тому числі централізовані закупівельні організації (далі — ЦЗО), здійснюють закупівлі:

- **товарів і послуг** (крім послуг з поточного ремонту, предмет закупівлі яких визначається відповідно до п. 3 розд. II Порядку № 708⁹), вартість яких **становить або перевищує 100 тис. грн**,
- послуг з поточного ремонту, вартість яких **становить або перевищує 200 тис. грн**,
- **робіт**, вартість яких **становить або перевищує 1,5 млн грн**, **шляхом застосування відкритих торгів у порядку**, визначеному цими Особливостями, та/або шляхом використання е-каталогу для закупівлі товару відповідно до Порядку № 822¹⁰, з урахуванням положень, визначених Особливостями.

5

Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI.

6

Порядок використання коштів резервного фонду бюджету, затверджений постановою КМУ від 29.03.2002 р. № 415.

7

Закон України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 р. № 922-VIII.

8

Особливості здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, затверджені постановою КМУ від 12.10.2022 р. № 1178.

9

Порядок визначення предмета закупівлі, затверджений наказом Мінекономіки від 15.04.2020 р. № 708.

10

Порядок формування та використання електронного каталогу, затверджений постановою КМУ від 14.09.2020 р. № 822.

У разі здійснення так званих **допорогових закупівель** (тобто закупівлі товарів і послуг, крім послуг з поточного ремонту), вартість яких є **меншою ніж 100 тис. грн**, послуг з поточного ремонту, вартість яких є меншою **ніж 200 тис. грн**, робіт, вартість яких є меншою **ніж 1,5 млн грн**), замовники, як і раніше, можуть використовувати ЕСЗ відповідно до умов, визначених адміністратором ЕСЗ, у тому числі е-каталог для закупівлі **товарів**.

У разі ж здійснення таких закупівель **без використання ЕСЗ замовник обов'язково:**

- дотримується принципів здійснення публічних закупівель, визначених *Законом № 922*;
- **вносить інформацію про таку закупівлю до річного плану;**
- оприлюднює **відповідно до п. 38 розд. X «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 922** в ЕСЗ звіт про договір про закупівлю, укладений без використання електронної системи закупівель. Тобто щодо договорів понад 50 тис. грн також **не пізніше ніж через 10 робочих днів з дня укладення такого договору.**

У разі здійснення закупівлі, вартість якої **є меншою ніж 50 тис. грн**, без використання ЕСЗ замовник **не оприлюднює** в ЕСЗ звіт про договір про закупівлю, укладений без використання ЕСЗ (оновлений *п. 11 Особливостей № 1178*).

ДО ВІДОМА. Якщо закупівлі проводяться планово з урахуванням особливостей територій, то наповнення матрезерву має проводитись із дотриманням вищезазначених критеріїв.

Якщо ж необхідні засоби закуповуються чи докуповуються, **в екстрених обставинах можна скористатись винятками**, передбаченими *п. 13 Особливостей № 1178*.

Так, відповідно до *п.п. 3 п. 13 Особливостей № 1178* придбання замовниками:

- товарів і послуг (крім послуг з поточного ремонту), вартість яких становить або перевищує 100 тис. грн;
- послуг з поточного ремонту, вартість яких становить або перевищує 200 тис. грн;
- робіт, вартість яких становить або перевищує 1,5 млн грн,

може здійснюватися шляхом укладення договору про закупівлю без застосування відкритих торгів та/або е-каталогу для закупівлі товару в разі, коли замовник не може дотриматися строків для проведення закупівлі із застосуванням відкритих торгів та/або електронно-

го каталогу, що повинно бути документально підтверджено замовником, якщо публічні закупівлі товарів, робіт і послуг здійснюються, у тому числі, для проведення заходів із мобілізації та цивільного захисту. Такими, зокрема, відповідно до *п. 18 ч. 1 ст. 2 КЦЗ* є і комплекс інженерно-технічних рішень, спрямованих на запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, забезпечення захисту населення і територій від них.

Також *п.п. 4 п. 13 Особливостей № 1178* дозволяє укласти прямиий договір про закупівлю в разі, якщо існує **нагальна потреба у здійсненні закупівлі у зв'язку з виникненням об'єктивних обставин**, що унеможливають дотримання замовником строків для проведення закупівлі із застосуванням відкритих торгів та/або е-каталогу, яка також повинна бути **документально підтверджена** замовником.

Тож тільки за наявності **рішень і висновків про виникнення НС** від компетентних органів, про заходи з її уникнення і ліквідації наслідків та строків їх виконання можливо застосувати відповідні винятки.

Накопичення Накопичення матрезерву здійснюється за встановленими нормами та відповідно до річних графіків, затверджених ОМС.

Рішення про вилучення, заміну, освіження (поновлення), реалізацію матцінностей матрезерву ухвалюється керівниками таких ОМС.

Освіження матрезерву проводиться у зв'язку із закінченням встановленого строку зберігання матцінностей, тари, упаковки, а також унаслідок виникнення обставин, які можуть призвести до псування або погіршення якості продукції до закінчення строку її зберігання, за умови одночасної або наступної обов'язкової поставки і закладення до матеріального резерву такої самої кількості аналогічних матеріалів.

Матцінності, що підлягають освіженню або заміні, можуть також використовуватися для потреб ОМС за рішенням відповідних керівників.

Наприклад, ПММ, які зберігається тривалий час, втрачають частину своїх властивостей. Це пов'язано з хімічними процесами, які відбуваються під впливом повітря і зміною температурних показників (випадання осаду, окислення, випаровування фракцій). Та навіть у разі правильного зберігання їм добігає термін придатності. І якщо для певних приладів (наприклад, мотококса чи бензопила) їх за таких умов ще можна використати, то для автотехніки — ніяк. Тож, виконком може ухвалити рішення про використання

ПММ із матрезерву на благоустрій, поповнивши запаси новим паливом.

Це саме стосується лікарських засобів, вогнегасників, деревини тощо.

Вилучення матцінностей з матрезерву

для поточних потреб чи для реалізації здійснюється відповідно до вимог нормативно-правових актів, що регулюють питання списання та відчуження майна, з дотриманням вимог стандартів бухобліку.

ЗБЕРІГАННЯ

Відповідно до п. 6 Порядку № 775 місця розміщення матрезервів визначаються і затверджуються рішеннями відповідних ОМС на об'єктах, призначених або пристосованих для їх зберігання, з урахуванням оперативної доставки таких резервів до можливих зон НС.

Залежно від номенклатури матрезерву відповідальними за зберігання його складових може бути, наприклад, відділ з питань цивільного захисту місцевої ради, комунальний заклад охорони здоров'я, комунальні підприємства.

У разі відсутності місць для розміщення матеріальних резервів уповноважені ОМС на створення матеріальних резервів можуть розміщувати матеріальні цінності на інших під-

приємствах незалежно від форми власності за згодою суб'єктів господарювання на договірних засадах. З такими підприємствами укладається договір відповідального зберігання (абз. 4 розд. 2 Методрекомендацій № 6).

Зберігання та облік матеріальних резервів здійснюються в установленому законодавством порядку. Матеріальні резерви переважно зберігаються як матеріальні цінності тривалого зберігання в законсервованому вигляді окремо від інших матеріальних засобів.

Керівники підприємств, на балансі яких перебувають матрезерви, повинні щороку проводити перевірку наявності, якості, умов зберігання, готовності до використання матцінностей.

ЯК ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ?

Загальний порядок Відповідно до п. 13 Порядку № 775 місцеві матрезерви використовуються для запобігання і ліквідації наслідків НС на відповідних територіях. Напрями використання визначені п. 12 Порядку № 775.

Відпуск матцінностей установам, закладам і підприємствам з матрезерву для запобігання і ліквідації наслідків НС, визначення їх номенклатури та обсягів, які необхідні для використання в конкретній НС, здійснюються за рішенням відповідних ОМС, ухвалених на підставі рішення Комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій відповідного населеного пункту.

Таким чином, виконавчий комітет відповідної ради затверджує заходи щодо запобігання НС та ліквідації її наслідків, наприклад, укріплення узбережжя мішками з піском, іншими

захисними матеріалами, встановлення огорож, евакуація населення з використанням ПММ та технічних засобів (це можуть бути спеціально придбані для цього човни), облаштування місць тимчасового перебування евакуйованих (намети, пункти незламності тощо), надання медичної допомоги постраждалим тощо, визначивши виконавців таких заходів, умови, строки, порядок передачі та використання запасів матрезерву для їх виконання.

Одночасно в рішенні встановлюються терміни для подання звіту про використання матцінностей та порядок і строки їх поновлення в матрезерві.

Бухоблік Питання бухобліку придбання та використання запасів матрезерву ми розглядали в газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 47–48/2022, с. 38.

ФІНАНСОВА ДОПОМОГА НАСЕЛЕННЮ, ПОСТРАЖДАЛОМУ ВІД ПОВЕНІ

Місцева рада за наявності можливостей бюджету може допомогти жителям громади, постраждалим внаслідок повені, і фінансово.

Так, місцева рада представляє відповідну територіальну громаду та здійснює від її імені та в її інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування, визначені Конституцією України та законами України (ст. 10 Закону про МС). Ви-

конавчі органи місцевих рад можуть встановлювати додаткові до встановлених законодавством гарантії щодо соціального захисту населення (п.п. 1 п. «а» ч. 1 ст. 34 Закону про МС).

БКУ також дозволяє здійснювати видатки на місцеві програми соціального захисту окремих категорій населення з усіх рівнів бюджету (п. «б» ч. 1 ст. 91 зл. 14 БКУ).

Отже першим етапом є ухвалення відповідного рішення місцевою радою про **затвердження програми** надання соціальної допомоги та встановлення асигнувань на ці цілі.

Вирішення питань про затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, цільових програм з інших питань місцевого самоврядування п. 22 ч. 1 ст. 26 Закону про МС відносить до виключної компетенції сільських, селищних, міських рад. Підготовкою та виконанням таких програм займаються виконавчі органи відповідних рад (п.п. 1 п. «а» ч. 1 ст. 27 Закону про МС).

Під час затвердження програми соціального захисту за рахунок коштів місцевого бюджету потрібно розробити й порядок надання вказаної допомоги. У ньому визначають найважливіші умови її надання, зокрема:

- категорії громадян, які можуть отримувати допомогу за рахунок коштів місцевого бюджету;
- перелік видів допомоги;
- розмір матдопомоги, яку може надати рада, та періодичність її виплати;
- умови, за яких надається допомога;

- перелік документів, які є підставою для отримання допомоги та які одержувач повинен надати до місцевої ради;
- порядок прийняття та розгляду звернень про надання допомоги.

Код ТПКВКМБ слід обирати залежно від спрямованості програми. Це може бути як комплексна програма підтримки мешканців громади, що опинились у складних життєвих обставинах, так і окрема програма щодо постраждалих від НС. І ту, й іншу в разі саме грошової допомоги можна планувати за кодом **3242** «Інші заходи у сфері соціального захисту і соціального забезпечення». Такі виплати проводяться за **КЕКВ 2730** «Інші виплати населенню». Нагадаємо, що допомога, яку надає рада жителям громади — фізособам у межах затвердженої програми соціального захисту, **не оподатковується** ПДФО та ВЗ **незалежно від суми**. Підстава для неоподаткування — п.п. 165.1.1 п. 165.1 ст. 165 ПКУ¹¹. Незважаючи на те, що матдопомога не **оподатковується** ані ПДФО, ані ВЗ, відобразити її в додатку 4ДФ Податкового розрахунку **потрібно** — з ознакою доходу «128».

Б

¹¹
Податковий кодекс
України від 02.12.2010 р.
№ 2755-VI.

 Заклади освіти

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРАЦІВНИК НЕ ПРИЙШОВ НА ЗАСІДАННЯ АТЕСТАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ: ЯКІ ДІЇ?

Ольга Малишева,

головний спеціаліст відділу змісту освіти, мовної політики та освіти національних меншин
Головного управління загальної середньої та дошкільної освіти Директорату дошкільної,
шкільної, позашкільної та інклюзивної освіти Міністерства освіти і науки України

Вчитель санаторної школи має намір звільнитися в липні 2023 року. У квітні 2023 року треба було проходити чергову атестацію. Керівник подав його документи на атестацію, яка проводилася в органі вищого рівня (Департаменті науки і освіти). За графіком засідання відбулося 06.04.2023 р., але вчитель не з'явився на атестацію. Як оплатувати йому зарплату з 06.04.2023 р.?

¹
Типове положення про
атестацію педагогічних працівників,
затверджене наказом
МОН від 06.10.2010 р.
№ 930.

Питання атестації педагогічних працівників наразі регулюються *Типовим положенням* № 930¹.

ДО ВІДОМА. З **01.09.2023 р.** запрацює нове *Типове положення про атестацію педагогічних працівників, затверджене наказом МОН від 09.09.2022 р. № 805.*

Згідно з п. 1.3 розд. I *Типового положення* № 930 **атестація педагогічних працівників** — це система заходів, спрямована на всебічне комплексне **оцінювання їх педагогічної діяльності**, за якою визначаються відповідність педагогічного працівника займаній посаді, рівень його кваліфікації, присвоюються кваліфікаційна категорія, педагогічне звання.

Основними принципами атестації є відкритість та колегіальність, гуманне та **доброзичливе ставлення до педагогічного працівника**, повнота, об'єктивність та **системність оцінювання його педагогічної діяльності** (п. 1.4 розд. I Типового положення № 930).

Пункт 3.3 розд. III Типового положення № 930 передбачає, що атестаційна комісія відповідно до затвердженого графіка роботи до 15 березня **вивчає педагогічну діяльність осіб**, які атестуються, шляхом **відвідування** уроків (навчальних занять), позаурочних (позанавчальних) заходів, **вивчення рівня навчальних досягнень** учнів, студентів, курсантів, слухачів, вихованців з предмета (дисципліни), що викладає педагогічний працівник, **ознайомлення з навчальною документацією** щодо виконання педагогічним працівником своїх посадових обов'язків, **його участі в роботі** методичних об'єднань, фахових конкурсах та інших заходах, пов'язаних з організацією навчально-виховної роботи, тощо.

Своєю чергою керівник закладу до 1 березня подає до атестаційної комісії характеристику діяльності педагогічного працівника в міжатестаційний період (п. 3.5 розд. III Типового положення № 930).

 ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Отже на момент засідання в атестаційній комісії **повинна бути вся інформація щодо педагогічної діяльності працівника в міжатестаційний період, яка дає можливість** визначити відповідність педагогічного працівника займаній посаді, рівень його кваліфікації або присвоїти кваліфікаційну категорію, педагогічне звання.

Згідно з п. 3.10 розд. III Типового положення № 930 засідання атестаційної комісії проводиться в присутності працівника, який атестується. Під час засідання атестаційної комісії педагогічний працівник має право давати усні та письмові пояснення, подавати додаткові матеріали щодо своєї професійної діяльності.

За рішенням атестаційної комісії атестація може бути проведена за відсутності працівника, якщо він не з'явився на засідання атестаційної комісії з об'єктивних причин (службове відрадження, територіальна віддаленість, тривала хвороба та інші причини, що перешкоджають присутності на засіданні)

і дав на це письмову згоду, за винятком випадків атестації працівників, стосовно яких порушено питання про невідповідність займаній посаді.

 ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! У разі неявки педагогічного працівника, який атестується, на засідання атестаційної комісії без поважних причин комісія після з'ясування причин неявки **може провести атестацію за його відсутності** (абз. 3 п. 3.10 розд. III Типового положення № 930).

Отже, загалом, присутність педагогічного працівника на засіданні атестаційної комісії не обов'язкова, тим більше в період воєнного стану. Навіть якщо педагогічний працівник не прийшов на засідання, атестаційна комісія ухвалює рішення **на підставі результатів вивчення його педагогічної діяльності в межатестаційний період**. Типове положення № 930 не передбачає, що в разі нез'явлення працівника на засідання його атестація не проводиться.

Засідання атестаційної комісії оформлюється протоколом, який підписується всіма присутніми на засіданні членами атестаційної комісії.

Що робити, якщо атестаційна комісія не ухвалила жодного рішення щодо зазначеного працівника? Тоді керівник установи може звернутися до атестаційної комісії з проханням все ж таки визначити результати атестації.

При цьому кваліфікаційна категорія **є чинною до наступного рішення атестаційної комісії та не може бути змінена особою чи органом, до компетенції яких не належить ухвалення відповідних рішень**. Це випливає з п. 3.30 Типового положення № 930, де зазначено: кваліфікаційна категорія та педагогічне звання, присвоєні педагогічному працівнику за результатами атестації, можуть змінюватися **лише за рішенням атестаційної комісії**.

Своєю чергою, норм щодо **зниження** кваліфікаційної категорії з підстав, що після ухвалення рішення атестаційною комісією минуло понад 5 років, **Типове положення № 930 не містить**. Те ж саме стосується педагогічних звань. Отже, вчителю слід нараховувати зарплату відповідно до кваліфікаційної категорії та педагогічних звань, визначених за результатами останньої атестації **до отримання результатів чергової атестації**.

Б

ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК: ЯК ОТРИМАТИ ПІЛЬГУ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Олена Лозова,

експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

Наш комунальний заклад (розташований у м. Харкові) цікавиться порядком застосування пільги, передбаченої п.п. 69.16 підрозд. 10 розд. XX «Перехідні положення» ПКУ, щодо сплати екологічного податку, а саме:

- 1) чи треба було подавати декларацію з екоподатку у 2022 році та, відповідно, сплачувати його?
- 2) чи треба подавати декларацію з цього податку за I квартал 2023 року?

2022 рік Грунтовну відповідь на перше запитання ми надавали в газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 4/2023, с. 13 ще під час попередньої звітної кампанії з екоподатку за IV квартал 2022 року.

НАГАДАЄМО. Тимчасово, з 1 січня 2022 року по 31 грудня року, в якому припинено чи скасовано воєнний стан, не нараховується та не сплачується екологічний податок, зокрема, платниками цього податку, зареєстрованими (взятими на облік) за місцем розміщення стаціонарних джерел забруднення. Це звільнення поширюється на території:

- на яких ведуться (велися) бойові дії;
- тимчасово окуповані збройними формуваннями РФ.

Зазначена норма від самого початку війни з'явилася в п.п. 69.16 підрозд. 10 розд. XX ПКУ¹, однак для її практичної реалізації не вистачало визначеного КМУ переліку територій, які потрапляють під звільнення від податку.

Власне кажучи, такий нормативний документ є — це Перелік № 309². І до закінчення граничного строку подання декларації з екологічного податку за IV квартал 2022 року дехто з платників наважився ним скористатися, дотримуючись порад, що ми надавали в згаданій вище статті.

Проте невдовзі після цього ДПСУ офіційно заявила, що Перелік № 309 не може застосовуватися для цілей оподаткування, оскільки відповідний документ має затвердити саме Кабмін, а не хтось інший за його дорученням. Ми повідомляли про це в газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 8/2023, с. 3.

У підсумку вийшло, що звільнення від екоподатку начебто є, але фактично воно заблоковане через нелегітимність, на думку ДПСУ, існуючого Переліку № 309.

Очевидно, що така невизначеність не могла тривати довго. 11 квітня 2023 року парламент розглянув у другому читанні законопроект № 7632 і ухвалив на його основі **відповідний закон** — Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо звільнення від сплати екологічного податку, плати за землю та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за знищене чи пошкоджене нерухоме майно» від 11.04.2023 р. № 3050-IX (далі — Закон № 3050). У Законі № 3050 пропонується викласти в новій редакції п.п. 69.16 підрозд. 10 розд. XX ПКУ.

ЦИТАТА. «За період з 1 січня 2022 року по 31 грудня 2022 року не нараховується та не сплачується екологічний податок платниками цього податку, зареєстрованими (взятими на облік) за місцем розміщення стаціонарних джерел забруднення <...> на територіях **активних** бойових дій або на тимчасово окупованих Російською Федерацією територіях України.

<...>

Перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, визначається у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку.

(п.п. 69.16 підрозд. 10 розд. XX ПКУ в редакції Закону № 3050)

Із наведеної цитати доходимо таких висновків.

¹ Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI.

² Перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затверджений наказом Мінреінтеграції від 22.12.2022 р. № 309.

По-перше, тепер не вимагається, аби відповідний перелік територій затверджував безпосередньо КМУ. Досить лише, щоб він установив порядок формування цього переліку. А саме такий порядок і встановлений постановою КМУ від 06.12.2022 р. № 1364, на підставі якої Мінреінтеграції затвердив свого часу Перелік № 309. Отже, **Переліком № 309**, на нашу думку, **можна буде користуватися для отримання пільг з оподаткування** у воєнний час.

По-друге, нове звільнення від екоподатку виявилось вужчим за попереднє.

Річ у тім, що Перелік № 309 у розд. I «Території, на яких ведуться (велися) бойові дії» відокремлює території **можливих бойових дій** (підрозд. 1) від територій **активних бойових дій** (підрозд. 2). Через те, що досі в п.п. 69.16 підрозд. 10 розд. XX ПКУ йшлося про бойові дії взагалі, під звільнення потрапляли території як активних, так і можливих бойових дій. Натомість **за новими правилами звільнення поширюватиметься лише на території активних бойових дій**.

По-третє, територію м. Харкова у складі Харківської міської територіальної громади (код UA63120270000028556) включено до Переліку № 309 як територію **можливих бойових дій** (див. п. 1.8 підрозд. 1 розд. I).

Таким чином, якщо ваше стаціонарне джерело забруднення розташоване на території м. Харкова, ви як платник екоподатку **права на звільнення протягом 2022 року не маєте**. Тобто ви повинні декларувати і сплачувати екоподаток на загальних підставах. Якщо за таке стаціонарне джерело забруднення у звітних (податкових) кварталах 2022 року **не було задекларовано** податкові зобов'язання з екоподатку, ви маєте зробити це зараз.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! У разі **самостійного виправлення помилок**, що призвели до заниження податкового зобов'язання у звітних (податкових) періодах, які припадають **на період дії воєнного стану**, платники податків **звільняються від нарахування та сплати штрафів і пені**. Таке звільнення передбачено п.п. 69.1 підрозд. 10 розд. XX ПКУ.

Отже, ви можете провести відповідні донарахування екоподатку за 2022 рік без зайвих штрафів і пені.

Якщо ж ваше стаціонарне джерело забруднення розташоване на іншій території, то визначатися зі сплатою екоподатку за ми-

нулий рік вам доведеться самостійно, користуючись **Переліком № 309**.

2023 рік До звільнення протягом I кварталу (і наступних кварталів) поточного року Закон № 3050 підходить дещо інакше.

ЦИТАТА. «Починаючи з 1 січня 2023 року в частині територій, включених до Переліку територій, на яких ведуться (велися) активні бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, екологічний податок не нараховується та не сплачується за період з першого числа місяця, в якому було визначено щодо відповідних територій дату початку бойових дій або тимчасової окупації, до першого числа місяця, що настає після дати завершення бойових дій або тимчасової окупації на відповідній території».

(п.п. 69.16 підрозд. 10 розд. XX ПКУ в редакції Закону № 3050)

Відмінність полягає в тому, що **в поточному році звільнення надається не на весь рік, а залежно від тривалості активних бойових дій або тимчасової окупації**.

Однак, якщо, знову-таки, ваше стаціонарне джерело забруднення розташоване на території м. Харкова, для вас це нічого не змінює. Ви, як і в попередньому році, права на звільнення не маєте, тож зараз повинні задекларувати екоподаток за I квартал 2023 року. Граничний строк подання декларації — 10.05.2023 р., а граничний строк сплати податку — 22.05.2023 р.

На завершення зауважимо, що на момент підготовки цього матеріалу до друку Закон № 3050 **не набув статусу закону, оскільки він вже підписаний Президентом, але не опублікований**. Проте для вас цей факт не має вирішального значення. Адже, якщо нові правила набудуть чинності після 10.05.2023 р., ви повинні відзвітувати і сплатити екоподаток за I квартал за чинною, поки що старою, нормою п.п. 69.16 підрозд. 10 розд. XX ПКУ, яка фактично жодного звільнення вам не дає з огляду на позицію ДПСУ.

Якщо ж нові правила набудуть чинності до 10.05.2023 р., ви все одно не отримаєте звільнення згідно з ними, оскільки ваше стаціонарне джерело розташоване на території можливих бойових дій, яка під звільнення не потрапляє. Тому поки ще є час, радимо скласти і подати декларації за 2022 рік та I квартал 2023 року, якщо ви досі цього не зробили.

Б

СУСПІЛЬНО КОРИСНІ РОБОТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ОПЛАТА ТА ВІДОБРАЖЕННЯ В БУХОБЛІКУ

Алла Головка, Любов Крута,
експерти газети «Бухгалтерія: бюджет»

У центр надання соціальних послуг прийнято на роботу соціального робітника, направлено від центру зайнятості як безробітного на суспільно корисні роботи в умовах воєнного стану (зазначені види робіт визначено військовим командуванням). Фінансування здійснює центр зайнятості. Як оформлювати такого працівника? Чи є обмеження в розмірі його зарплати? Як відобразити в бухобліку?

ПРО ЩО МОВА?

У період воєнного стану може запроваджуватися **трудова повинність**, тобто залучення осіб до певних видів **суспільно корисних робіт**, зокрема, **зареєстрованих безробітних** (інших незайнятих осіб, студентів, учнів, осіб, які забезпечують себе роботою самостійно).

Це передбачено п. 2 ч. 1 ст. 8 Закону № 389¹. Регулює цей процес *постанова КМУ від 13.07.2011 р. № 753*, якою затверджено:

- *Порядок залучення працездатних осіб в умовах воєнного стану до суспільно корисних робіт* (далі — *Порядок № 753*);
- *Орієнтовний перелік суспільно корисних робіт, що виконуються в умовах воєнного стану* (далі — *Перелік № 753*).

Детально це питання ми розглядали в газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 39/2022, с. 22.

Види робіт Суспільно корисні роботи провадяться для виконання робіт оборонного характеру, ліквідації надзвичайних ситуацій, задоволення потреб ЗСУ та ДСНС, забезпечення життєдіяльності населення. *Пунктом 8 Порядку № 753* передбачено, що суспільно корис-

ні роботи **визначаються військовим командуванням** або військовими адміністраціями (у разі їх утворення) разом з РМ АРК, місцевими держадміністраціями та ОМС з **урахуванням Переліку № 753**.

Замовники У рішенні про запровадження трудової повинності визначають **замовників** (підприємство, установа, організація) суспільно корисних робіт, **де працюватимуть відповідні особи**. Таких замовників визначають з урахуванням:

- обставин, що склалися в регіоні (місцевості, населеному пункті);
- видів суспільно корисних робіт, які передбачається виконувати.

І, дійсно, для надання допомоги населенню (особам з інвалідністю, дітям, громадянам похилого віку, хворим та іншим особам, які не мають можливості самостійно протидіяти несприятливим факторам техногенного, природного та воєнного характеру) замовником можна визначити, наприклад, Центр надання соціальних послуг або терцентр.

ЯКЩО БЮДЖЕТНА УСТАНОВА Є ЗАМОВНИКОМ: ОФОРМЛЮЄМО ПРАЦІВНИКІВ НА РОБОТУ

Посада Згідно з абз. 7 п. 5 *Порядку № 753* з кожною із осіб замовник суспільно корисних робіт **укладає строковий трудовий договір**, тобто на таких осіб **поширюється трудове законодавство**.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Це значить, що особу приймають до установи не просто для виконання певної роботи, а **на відповідну посаду**, яку визначають **за характером виконуваних робіт**. І такі відносини носять строковий характер. Усі нюанси укладання строкового трудового договору

та його розірвання ми розглядали в газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 38/2022, с. 17.

Добре, якщо штатний розпис установи передбачає відповідні посади і **вони вакантні** (або працівники, які їх обіймають, тимчасово відсутні, наприклад, перебувають у відпустці без збереження зарплати на період воєнного стану) — тоді проблем немає і працівника приймають на таку посаду. А якщо таких посад немає або немає вакансій? *Порядок № 753* відповіді на це питання не дає. Але вважаємо, що тут можна провести аналогію з громад-

¹ Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 р. № 389-VIII.

²
Національний класифікатор України «Класифікатор професій ДК 003:2010», затверджений наказом Держспоживстандарту від 28.07.2010 р. № 327.

³
Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 р. № 2464-VI.

⁴
Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р.

ськими роботами за направленням від центру зайнятості, які виконуються тільки на створених для цього **тимчасових робочих місцях**. Тобто створюється робоче місце і вводиться відповідна посада, так би мовити, поза штатом.

Назва такої тимчасової посади повинна відповідати *Класифікатору професій*². Зазвичай на суспільно корисних роботах особи працюють за професіями, які не вимагають спеціальних знань та навичок і назви яких віднесено до класифікаційного розділу «Найпростіші професії». У запитанні читача це посада «**Соціальний робітник**» (код КП — 5133, коду ЗКППТР немає).

Строк робіт Оскільки має місце строковий трудовий договір, то трудові відносини **повинні бути обмежені певним строком**. Яким строком, *Порядок № 753* не визначає, отже все вирішується на місцях залежно від виду робіт, характеру і тривалості їх виконання, умов договору з центром зайнятості. Зазначимо, що сумарної тривалості таких робіт за рік **немає**.

Зміст запису наказу про прийняття може бути таким: «*Прийняти соціальним робітником на період виконання суспільно корисних робіт з 24.04.2023 р. по 23.05.2023 р. згідно з договором № <...> від <...>*».

Трудові книжки працівників заповнюються в загальному порядку. Строковий характер трудових відносин в трудовій книжці не зазначається — він оговорюється тільки в наказі про прийняття на роботу. Табелі обліку використання робочого часу ведеться на всіх працівників установи. Особи, які виконують суспільно корисні роботи, не є винятком — їх табелюють на загальних підставах.

Оплата Згідно з абз. 2 п. 10 *Порядку № 753*, якщо до суспільно корисних робіт залучено **безробітних**, то їм **забезпечується оплата відповідно до умов оплати праці, встановлених за професією (посадою), на яку їх зараховано**, і розмір такої оплати в разі виконання норми праці не може бути нижчим від розміру МЗП на дату її нарахування за повністю виконану місячну (годинну) норму праці.

 ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Отже, оплата праці відбувається **відповідно до умов оплати праці, встановлених за професією (посадою), на яку зараховано особу**. Наприклад, у ситуації читача соціальний робітник крім окладу, може мати право на «ковідну» доплату, підвищення окладу «за шкідливість» — всі ці виплати встановлюються йому на загальних підставах. І якщо оплату

фінансує центр зайнятості, то він повинен всю цю суму і профінансувати.

Зарплата оподатковується **ПДФО, ЄСВ та військовим збором на загальних підставах**.

Згідно з п. 5 ч. 1 ст. 1 та ч. 5 ст. 8 *Закону про ЄСВ*³ сума ЄСВ не повинна бути меншою МЗП × 22 %. Дана норма не стосується зарплати, нарахованої:

- сумісникам;
- особам, яким встановлено інвалідність;
- працівникам, які перебувають у трудових відносинах неповний місяць і не відпрацювали всі робочі дні за графіком роботи (прийнятий/звільнений протягом місяця й не повністю відпрацьовано всі робочі дні такого місяця).

Гарантії Оскільки особи працюють за трудовим договором, то мають право на всі трудові гарантії, зокрема:

- виплату зарплати 2 рази на місяць (за першу та другу половину місяця) у строки, встановлені колективним договором;
- виплату компенсації за невикористану відпустку при звільненні;
- на податкову соціальну пільгу при дотриманні умов її надання;
- оплату тимчасової непрацездатності на загальних підставах.

Це підтверджується і п. 7 *Порядку № 753*.

Звільнення Оскільки особи працюють за строковими договорами, то згідно з п. 2 ст. 36 *КЗпП*⁴ звільнити їх потрібно **точно в день закінчення строкового договору**, навіть, якщо працівник у цей день хворіє.

 ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Як й іншим працівникам установи, під час звільнення особі, яка прийнята для виконання суспільно корисних робіт, **виплачується компенсація днів невикористаної щорічної відпустки**.

Далі розглянемо, як розрахувати дні компенсації щорічної основної відпустки та їх оплату.

Розраховуємо дні. Перш за все слід визначити, яку кількість днів відпустки заробив працівник.

 Приклад 1. *Працівника прийнято на повну зайнятість (1 ставка) на суспільно корисні роботи (за посадою «соціальний робітник») з 24.04.2023 р. по 23.05.2023 р. Оклад працівника з урахуванням підвищення за шкідливість становить 4972,60 грн (4324,00 +*

+ 15%). Встановлена тривалість щорічної основної відпустки за посадою — 24 к. дн. При звільненні працівнику виплачують компенсацію за невикористану відпустку.

У листі від 27.03.2013 р. № 321/13/84-13 фахівці Мінсоцполітики підкресливали, що загального нормативно-правового акта, який би визначав порядок розрахунку кількості днів щорічної відпустки, немає. З огляду на те, що відповідно до ч. 1 ст. 5 Закону про відпустки тривалість відпусток незалежно від режимів та графіків роботи розраховується в календарних днях, під час підрахунку днів щорічної відпустки пропорційно відпрацьованому часу доцільно скористатися механізмом нарахування оплати за дні відпустки, закладеним у Порядку № 100⁶, тобто прив'язку розрахунку днів відпустки робити до календарних днів робочого року, в якому працював працівник.

Так, кількість днів заробленої щорічної основної відпустки за робочий рік, який відпрацьовано не повністю ($D_{\text{заробл.}}$), пропонуємо розраховувати за такою формулою:

$$D_{\text{заробл.}} = D_{\text{відпр.}} \times \frac{DK_{\text{відпр.}} - DC_{\text{відпр.}}}{DK_{\text{рік}} - DC_{\text{рік}} - DK_{\text{викл.}}},$$

де $D_{\text{відпр.}}$ — загальна тривалість щорічної основної відпустки, що надається за повний відпрацьований робочий рік;

$DK_{\text{відпр.}}$ — кількість календарних днів у поточному робочому році до дня звільнення;

$DC_{\text{відпр.}}$ — кількість святкових та неробочих днів, встановлених ст. 73 КЗпП, які припадають на поточний робочий рік до дня звільнення;

$DK_{\text{рік}}$ — загальна кількість календарних днів у поточному робочому році (365 або 366 к. дн.);

$DC_{\text{рік}}$ — загальна кількість святкових та неробочих днів у поточному робочому році;

$DK_{\text{викл.}}$ — кількість календарних днів у поточному робочому році, які не зараховуються до стажу, що дає право на щорічну основну відпустку.

1. Загальна кількість календарних днів ($DK_{\text{рік}}$) в умовному робочому році (24.04.2023 р. — 23.04.2024 р.) перед виплатою компенсації — 366.

На момент розрахунку компенсації воєнний стан триває до 18.08.2023 р. (див. новину на с. 3

цього номера). Отже, кількість святкових та неробочих днів, що припадає на умовний робочий рік ($DC_{\text{рік}}$), складає 6 к. дн. Зауважте, що святкові дні поза межами воєнного стану, який на дату звільнення (23.05.2023 р.) триває до 18.08.2023 р., вважаємо святковими днями! Тож у 2023 році в межах робочого року цього працівника святковими вважаємо 24.08, 14.10, 25.12, а у 2024 році — 01.01, 07.01, 08.03. Всього 6 к. дн.

2. Кількість фактично відпрацьованих к. дн. ($DK_{\text{відпр.}}$) з 24.04.2023 р. по 23.05.2023 р. — 30 (святкових та неробочих днів у цьому періоді немає, тому нічого не віднімаємо).

3. Визначимо кількість днів щорічної основної відпустки, на які має право працівник: $24 \text{ к. дн.} \times 30 \text{ к. дн.} : (366 \text{ к. дн.} - 6 \text{ к. дн.}) = 2 \text{ к. дн.}$

Отже, працівник має право на 2 к. дн. щорічної основної відпустки, за який виплачується компенсація.

Обчислюємо середню зарплату.

Середню зарплату для виплати компенсації за невикористану відпустку обчислюють у загальному порядку. Так, якщо в розрахунковому періоді є хоча б один відпрацьований робочий день, то середню зарплату обчислюють виходячи з виплат за такий робочий день.

Але бувають ситуації, коли розрахункового періоду немає, як показано в прикладі 1. На цей випадок є спеціальні норми — абз. 3–5 п. 4 Порядку № 100, згідно з якими розрахунок проводять з окладу або МЗП, — що більше. Детальніше див. у газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 23/2021, с. 17. Оскільки за умовами прикладу 1 оклад працівника з урахуванням підвищення за «шкідливість» (без врахування доплат та надбавок) менше МЗП, то розрахунок проводимо виходячи з МЗП.

1. Середньоденна зарплата: $(6700,00 \text{ грн} \times 12 \text{ місяців}) : 365 \text{ к. дн.} = 220,27 \text{ грн}$, де 12 місяців — умовний розрахунковий період (травень 2022 року — квітень 2023 року). Про те, що слід орієнтуватися на умовний розрахунковий період, Мінсоцполітики наголошувало в листі від 18.06.2019 р. № 928/0/206-19. Святкових та неробочих днів у цьому періоді немає, тому нічого не віднімаємо.

2. Сума компенсації: $220,27 \text{ грн} \times 2 \text{ к. дн.} = 440,54 \text{ грн}$. Нагадаємо, що суму компенсації за невикористану відпустку не «дотягують» до МЗП.

ФІНАНСУВАННЯ ТА БУХОБЛІК

Фінансування Відповідно до п. 10 Порядку № 753 фінансування суспільно корисних

робіт, що виконуються зареєстрованими безробітними, здійснюється за рахунок коштів

⁵ Закон України «Про відпустки» від 15.11.1996 р. № 504/96-ВР.

⁶ Порядок обчислення середньої заробітної плати, затверджений постановою КМУ від 08.02.2005 р. № 100.

Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття, передбачених для виконання громадських робіт та інших робіт тимчасового характеру, коштів місцевих бюджетів, підприємств, установ, організацій, а також інших джерел, не заборонених законодавством.

Напрями фінансування наведені в п. 10 Порядку № 753, і це не тільки оплата праці, а й оплата проїзду в межах регіону до місця виконання робіт та у зворотному напрямку осіб, які беруть участь у суспільно корисних роботах (у разі потреби).

У ситуації, коли замовником суспільно корисних робіт є бюджетна установа і видатки на оплату праці осіб фінансує центр зайнятості, виникає питання стосовно механізму отримання коштів. З цього приводу зазначимо таке.

Установа, яка отримує кошти від центру зайнятості, йому не підпорядкована. Ці кошти не є асигнуваннями з бюджету. Отже, отримані кошти втілюють у собі **економічні вигоди для установи і є активом**. Законодавство не зобов'язує установи відкривати окремі рахунки для відображення такого виду надходжень, тобто можна їх зараховувати на поточний рахунок установи. Таким чином, такі надходження відповідають визначенню доходів, наведеному в п. 4 розд. ІНС 124 «Доходи»⁷.

Із числа запропонованих ст. 13 БКУ⁸ груп власних надходжень для відображення таких доходів підходить **підгрупа 2 другої групи «Надходження, що отримують бюджетні установи від підприємств, організацій, фізичних осіб та від інших бюджетних установ для виконання цільових заходів**, у тому числі заходів з відчуження для суспільних потреб земельних ділянок та розміщених на них інших об'єктів нерухомого майна, що перебувають у приватній власності фізичних або юридичних осіб». Бюджетною класифікацією для відображення такого виду доходів передбачено код **25020200**. Тобто, отримуючи кошти від центру зайнятості, установа зобов'язана використати їх **виключно** на виплату зарплати працівникам, зайнятим на суспільно корисних роботах, та на інші виплати, передбачені Порядком № 753.

Одночасно оплата праці за договором, укладеним з центром зайнятості, визнається установою як **витрати**. Адже певні роботи виконуються саме на користь установи — для виконання її бюджетних програм або для отримання нею додаткових доходів (платні послуги, виробництво). Тому цілком логічно вважати це парою доходів і витрат.

Відповідно, роботодавці складають окремий Звіт про надходження і використання коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень (форма № 4-2д, № 4-2м), про витрачання коштів, отриманих від центру зайнятості, саме за цим кодом доходів.

Зауважимо, що з цим питанням ми звернулися до ДКСУ. У листі від 04.04.2023 № 15-12-12/5762 (див. с. 29) казначеї прямої відповіді не надали, але з формулювань документа бачимо, що вони також говорять **про отримання доходів**.

Бухоблік Облік такого роду доходів ведуть на **субрахунку 7511** «Доходи за необмінними операціями», адже установа не набуває нових зобов'язань перед центром зайнятості за таким «траншем», крім як витратити його за призначенням — на зарплату конкретно визначеному працівнику.

Розрахунки з центром зайнятості за такими «траншами» можна вести на **субрахунку 2117** «Інша поточна дебіторська заборгованість» або на 6414 «Розрахунки за спеціальними видами платежів».

Витрати з оплати праці таких працівників відображаються так само, як й інших працівників — на **субрахунку 8011 або 8111**. Вибір роблять залежно від того, до виконання яких завдань залучений цей працівник — виконання бюджетних програм чи надання платних послуг, виробництво продукції.

 Приклад 2. Працівнику за квітень 2023 року нараховано 9500,00 грн (умовно). Для спрощення прикладу не показуємо нарахування зарплати за першу половину місяця (аванс).

Облік розрахунків з оплати праці осіб, які виконують суспільно корисні роботи

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Меморіальний ордер	Підстава для запису	Сума, грн
	дебет рахунку	кредит рахунку			
1. Нараховано зарплату за квітень	8011, 8111	6511	5	Розрахунково-платіжна відомість	9500,00
2. Утримано ПДФО із зарплати (9500,00 × 18%)	6511	6311	5	Розрахунково-платіжна відомість	1710,00

⁷ Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 124 «Доходи», затверджене наказом МФУ від 12.10.2010 р. № 1202

⁸ Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI.

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Меморіальний ордер	Підстава для запису	Сума, грн
	дебет рахунку	кредит рахунку			
3. Утримано ВЗ із зарплати (9500,00 × 1,5 %)	6511	6311	5	Розрахунково-платіжна відомість	142,50
4. Нараховано ЄСВ (9500,00 × 22 %)	8012, 8112	6313	5	Розрахунково-платіжна відомість	2090,00
5. Відображено заборгованість за розрахунками з центром зайнятості (9500,00 грн + 2090,00 грн)	2117, 6414	7511	14	Розрахунково-платіжна відомість або бухгалтерська довідка	11590,00
6. Отримано кошти від центру зайнятості	2313	2117, 6414	3	Виписка з рахунку	11590,00
7. Перераховано ЄСВ	6313	2313	3	Платіжна інструкція	2090,00
8. Перераховано до бюджету ПДФО	6311	2313	3	Платіжна інструкція	1710,00
9. Перераховано до бюджету ВЗ	6311	2313	3	Платіжна інструкція	142,50
10. Виплачено працівнику зарплату (9500,00 – 1710,00 – 142,50)	6511	2313	3	Платіжна інструкція	7647,50

ДОКУМЕНТ ДО КОНСУЛЬТАЦІЇ

ДЕРЖАВНА КАЗНАЧЕЙСЬКА СЛУЖБА УКРАЇНИ

Щодо надання інформації стосовно механізму отримання коштів бюджетною установою від центру зайнятості при оплаті суспільно корисних робіт в умовах воєнного стану

Лист від 04.04.2023 р. № 15-12-12/5762

Державна казначейська служба України (далі — Казначейство) розглянула <...> запит <...> щодо надання інформації стосовно механізму отримання коштів бюджетною установою від центру зайнятості при оплаті суспільно корисних робіт в умовах воєнного стану та в межах компетенції повідомляє.

Повноваження Казначейства визначені Бюджетним кодексом України (далі — Кодекс) та Положенням про Державну казначейську службу України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 р. № 215 (далі — Положення № 215).

Пунктом 2 Положення № 215 передбачено, що Казначейство у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства, а також дорученнями Кабінету Міністрів України і Міністра фінансів.

Відповідно до частини першої статті 2 Кодексу власні надходження бюджетних установ — це надходження, отримані в установленому порядку бюджетними установами як плата за надання послуг, виконання робіт та цільових заходів, гранти, дарунки та благодійні внески, а також надходження від реалізації в установленому порядку продукції чи майна та іншої діяльності.

Спеціальний фонд бюджету складається, зокрема, із доходів бюджету (включаючи власні надходження бюджетних установ), які мають цільове спрямування (частина третя статті 13 Кодексу).

Слід зазначити, що згідно з частиною четвертою статті 13 Кодексу власні надходження бюджетних установ отримуються додатково до коштів загального фонду бюджету і включаються до спеціального фонду бюджету.

Благодійні внески, гранти та дарунки належать до першої підгрупи другої групи власних надходжень.

Надходження, що отримують бюджетні установи від підприємств, організацій, фізичних осіб та від інших бюджетних установ для виконання цільових заходів, у тому числі заходів з відчуження для суспільних потреб земельних ділянок та розміщених на них інших об'єктів нерухомого майна, що перебувають у приватній власності фізичних або юридичних осіб, відносяться до другої підгрупи другої групи власних надходжень бюджетних установ.

Правові та організаційні засади залучення працездатних осіб до суспільно корисних робіт в умовах воєнного стану, що виконуються під час запровадження трудової повинності, а також питання соціального захисту працездатних осіб, що залучаються до їх виконання визначає Порядок залучення працездатних осіб до суспільно корисних робіт в умовах воєнного стану, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 13.07.2011 р. № 753 (далі — Порядок № 753).

Пунктом 10 Порядку № 753 передбачено, що фінансування суспільно корисних робіт може здійснюватись:

за рахунок коштів замовника або коштів місцевих держадміністрацій або благодійних внесків чи пожертвувань, або інших джерел, не заборонених законодавством;

за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття, передбачених для виконання громадських робіт та інших робіт тимчасового характеру, коштів місцевих бюджетів, підприємств, установ, організацій, а також інших джерел, не заборонених законодавством.

Відповідно до пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 13.07.2011 р. № 753 «Про затвердження Порядку залучення працездатних осіб до суспільно корисних робіт в умовах воєнного стану» Міністерству економіки, Міні-

терству оборони, Міністерству соціальної політики, Міністерству фінансів, Державному центру зайнятості, Державній службі з надзвичайних ситуацій в разі потреби надавати в межах компетенції роз'яснення щодо застосування Порядку, затвердженого цією постановою.

Враховуючи зазначене, рекомендуємо звернутись до зазначених центральних органів виконавчої влади,

оскільки питання щодо механізму отримання коштів бюджетною установою від центру зайнятості при оплаті суспільно корисних робіт в умовах воєнного стану перебуває поза межами компетенції Казначейства.

Перший заступник Голови
Володимир ДУДА

Б

Оплата праці

ИНДЕКСАЦІЯ ЗАРПЛАТИ, ЩО СКЛАЛАСЯ ДО 01.01.2023 Р.: ВИПЛАЧУВАТИ ЧИ НІ?

Алла Головка,

експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

Чи треба у 2023 році виплачувати суму індексації зарплати, яка склалася на 01.01.2023 р.?

1

Закон України «Про Державний бюджет України на 2023 рік» від 03.11.2022 р. № 2710-IX.

2

Закон України «Про індексацію грошових доходів населення» від 03.07.1991 р. № 1282-XII.

3

Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» від 05.10.2000 р. № 2017-III.

4

Інструкція зі статистики заробітної плати, затверджена наказом Держстату від 13.01.2004 р. № 5.

5

Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р.

Відразу скажемо: питання проблемне. І вирішувати його доведеться самим з огляду на таке.

Призупинення Всім відомо, що п. 8 «Прикінцевих положень» Закону про держбюджет-2023¹ призупинено на 2023 рік дію Закону про індексацію².

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Закон про індексацію не скасовано, а **тільки призупинено його дію**. Тобто саме поняття «індексація грошових доходів» залишається в законодавстві. Тим більше, що згідно зі ст. 18 Закону № 2017³ індексація доходів населення з метою підтримання достатнього життєвого рівня громадян та купівельної спроможності їх грошових доходів в умовах зростання цін є **державною соціальною гарантією**. І зміни до цього Закону не вносилися.

Тому ми відразу ж звернули увагу, що призупинення дії Закону про індексацію можна розцінювати як призупинення його норм, зокрема, щодо обчислення індексу споживчих цін для визначення поточної індексації у 2023 році, тобто поточна індексація вже рости не буде.

А от набуті до 2023 року суми індексації не можуть бути скасовані з таких причин:

- **по-перше**, цього Законом про держбюджет-2023 не передбачено. Як ми зазначили вище, ним тільки призупинено дію Закону про індексацію;
- **по-друге**, Закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи;
- **по-третє**, згідно з п.п. 2.2.7 Інструкції № 5⁴ індексація зарплати входить до фонду додаткової зарплати. Своєю чергою ст. 127 КЗпП⁵ визначено ситуації, за яких можливе відрахування із зарплати працівників. Так, відрахування із зарплати можуть провадитись тільки у випадках, передбачених законодавством України. А як ми зазначили вище, Законом про держбюджет-2023 не передбачено скасування набуті індексації.

ДО ВІДОМА. Минулого разу, коли обнуляли індексацію (у грудні 2015 року постановою КМУ від 09.12.2015 р. № 1013⁶), всі ці нюанси більш-менш було враховано, адже не просто забрали індексацію, а за рахунок підвищення окладів, перегляду розмірів доплат, надбавок та премій **обнулили індексацію**.

А цього разу просто забули про цей нюанс.

Розглядали це тут —
[https://ibuhgalter.net/
 material/289/6746](https://ibuhgalter.net/material/289/6746)

6

Роз'яснення Враховуючи такі наші міркування, ми звернулися за роз'ясненнями до відповідних органів — Мінекономіки та Мінсоцполітики.

Від **Мінекономіки** отримали відповідь у листі від 21.02.2023 р. № 4707-05/7400-07 (див. нижче), де міністерство підтвердило наші роздуми, а саме: враховуючи ст. 58 Конституції, Мінекономіки вважає, що **протягом 2023 року за працівником зберігається сума індексації заробітної плати та грошового забезпечення, яка виникла за період до січня 2023 року** (до зупинення дії Закону).

Відповідь від **Мінсоцполітики** трішки затягнулася, але нарешті маємо і її в листі від 02.05.2023 р. № 11/0/215-23 (див. с. 32). Як бачимо, Мінсоцполітики підтримує позицію Мінекономіки. При цьому зверніть увагу, що цей лист є відповіддю на запит, **який надійшов від Мінфіну**. Тобто сам Мінфін це питання не взявся пояснювати, а віддав його на відкуп Мінсоцполітики.

Як вчинити Це, як ми підкреслювали на початку матеріалу, складне питання. Адже така ситуація сталася вперше, у законодавстві немає чітких настанов з приводу її вирішення, як і немає ще напрацьованої судової практики. А, як відомо, такі ситуації якраз і полюбують представники Держаудитслужби. І, найімовірніше, з метою економії бюджетних коштів будуть наполягати на тому, що права на збереження сум індексації немає.

Втім, свої **аргументи для збереження сум індексації ми навели**, тим паче, вони підкріплені роз'ясненнями міністерств. Вважаємо, що і суди мають стати на бік збереження сум індексації, адже **прямих аргументів, щоб забрати в працівника частину зарплати у вигляді індексації, немає**.

Тому ухвалюйте рішення з огляду на наявність відповідних коштів для збереження сум індексації у 2023 році та на можливість відстоювання своєї позиції перед перевіряльниками і, якщо доведеться, то і в суді.

ДОКУМЕНТИ ДО КОНСУЛЬТАЦІЇ

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Щодо збереження сум індексації, які виникли за період до січня 2023 року

Лист від 21.02.2023 р. № 4707-05/7400-07

Видавнича група «АС»

Мінекономіки розглянуло лист Видавничої групи «АС» <...> стосовно збереження сум індексації, які виникли за період до січня 2023 року, <...> та в межах компетенції повідомляє.

Законом України «Про індексацію грошових доходів населення» (далі — Закон) визначені правові, економічні та організаційні основи підтримання купівельної спроможності населення України в умовах зростання цін. Підставою для проведення індексації є перевищення індексом споживчих цін порогу індексації, встановленого цим Законом у розмірі 103 відсотки.

Обчислення індексу споживчих цін для індексації грошових доходів населення провадиться наростаючим підсумком, починаючи з місяця введення в дію цього Закону. Для проведення подальшої індексації грошових доходів населення обчислення індексу споживчих цін починається за місяцем, у якому індекс споживчих цін перевищив поріг індексації.

Відповідно до пункту 3 Прикінцевих положень Закону України «Про Державний бюджет України на 2023 рік» дію Закону на 2023 рік зупинено.

Тобто, у 2023 році не проводиться нарахування сум

індексації, які визначені Порядком проведення індексації грошових доходів населення, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.2003 р. № 1078 (зі змінами), роз'яснення норм якого надає Мінсоцполітики.

У той же час, станом на грудень 2022 року різні категорії працівників отримували певні суми індексації, зокрема, заробітної плати та грошового забезпечення, які склалися внаслідок рівня інфляції за 2022 рік та попередні роки.

Статтею 58 Конституції України встановлено, що Закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи.

Враховуючи зазначене, вважаємо, що протягом 2023 року за працівником зберігається сума індексації заробітної плати та грошового забезпечення, яка виникла за період до січня 2023 року (до зупинення дії Закону).

Одночасно повідомляємо, що листи міністерств не є нормативно-правовими актами, вони мають інформаційний характер і не встановлюють правових норм.

Заступник Міністра економіки України
 Тетяна БЕРЕЖНА

МІНІСТЕРСТВО СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Щодо надання копії нормативно-правового акту, на підставі якого протягом 2023 року за працівником зберігається сума індексації та грошового забезпечення

Лист від 02.05.2023 р. № 11/0/215-23

Директорат стратегічного планування, координації політики та євроінтеграції Міністерства соціальної політики в межах компетенції розглянув <...> запит <...> щодо надання копії нормативно-правового акту, на підставі якого протягом 2023 року за працівником зберігається сума індексації та грошового забезпечення, яка виникла за період до січня 2023 року, що надійшов від Міністерства фінансів листом від 25.04.2023 р. № 08040-1110/11201, та повідомляє.

Пунктом 3 Прикінцевих положень Закону України «Про Державний бюджет України на 2023 рік» дію Закону України «Про індексацію грошових доходів населення» (далі — Закон) на 2023 рік зупинено.

Отже, обчислення індексу споживчих цін для нарахування сум індексації у 2023 році не здійснюється.

У той же час, внаслідок інфляції 2022 року та попередніх років склалися певні суми індексації, зокрема, заробітної плати та грошового забезпечення, станом на грудень 2022 року. Нормативно-правовий акт щодо збереження у 2023 році зазначеної суми індексації відсутній.

При цьому слід зазначити, що відповідно до Положення про Міністерство соціальної політики України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 р. № 423 (зі змінами), питання перегляду та підвищення заробітної плати та грошового забезпечення не належить до компетенції Мінсоцполітики.

Згідно із Положенням про Міністерство економіки України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 р. № 459 (зі змінами), Мінекономіки є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує, зокрема, формування та реалізацію державної політики у сфері праці, зайнятості населення, трудової міграції, трудових відносин, соціального діалогу.

Крім того, Мінекономіки відповідно до покладених на нього завдань розробляє та вносить в установленому порядку пропозиції щодо визначення умов оплати праці працівників підприємств, установ та організацій, що фінансуються чи дотуються з державного бюджету, грошового забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу відповідно до закону.

Отже, з метою усунення спірних питань щодо продовження виплати сум індексації, які склалися внаслідок інфляції за період до січня 2023 року, Мінсоцполітики звернулося до Мінекономіки та Мінфіну з проханням висловити свою позицію.

Мінекономіки листом від 17.02.2023 р. № 477-05/6809-03 зазначило, що оскільки статтею 58 Конституції України встановлено, що закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи, то протягом 2023 року має зберігатися сума індексації заробітної плати та грошового забезпечення, яка виникла за період до січня 2023 року (до зупинення дії Закону).

Мінсоцполітики підтримує позицію Мінекономіки, разом з тим повідомляємо, що Мінфін листом від 16.12.2022 р. № 08040-11-5/30156 зазначив, що пунктом 3 Прикінцевих положень Закону України «Про Державний бюджет України на 2023 рік» зупинено на 2023 рік дію Закону України «Про індексацію грошових доходів населення».

Також зазначаємо, що листи Мінсоцполітики не є нормативно-правовими актами, вони носять інформаційний, рекомендаційний характер і не встановлюють нових правових норм.

Заступник генерального директора Директорату — керівник експертної групи з питань рівня життя
Ніна ПІДЛУЖНА

Б